Буковинський вісник

державної служби та місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготова та підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

Журнал

«БУКОВИНСЬКИЙ ВІСНИК
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

№3 липень-вересень 2022 року

Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій
Свідоцтво про реєстрацію
ЧЦ № 302 від 25.10.2005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації , кандидат наук з державного управління;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, кандидат історичних наук;
відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В., завідувач редакції Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації
члени редакційної колегії:
БУРКУТ І.Г., доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
КРУГЛАШОВ А. М., професор, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
ЖИТАРЮК Н.Г.., головний спеціаліст Міжрегіонального управління НАДС у Чернівецькій, Івано-Франківській та Тернопільській областях;
РОТАР Н.Ю., професор кафедри політології та державнго управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук;
СКАБ М. С., професор філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
СМОЛДИРЄВА Т.П., асистент кафедри журналістики філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;
ХАЛАВКА Т.Б., експерт з місцевого самоврядування, роз витку громад та децентралізації, кандидат наук з державного управління;
ПАВЛЮК М. В., перший заступник голови Чернівецької обласної ради, кандидат політичних наук;

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул.Поповича, 2, 4 поверх, к.17
Тел/факс: (0372) 552903
E-mail: bukvisnyk.cv@gmail.com

Редакція зберігає за собою право скорочува ти й редагувати подані текстові оригінали. Журнал може друкувати матеріали, не поділяючи думки автора. Статті не рецензуються та не поверта ються. За точність наведених даних відповідають автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції.
Періодичність виходу журналу – 4 номери на рік

№3 липень-вересень 2022

У номері:

Офіційна хроніка

Чернівецьку обласну військову адміністрацію очолив Руслан Запаранюк....3
Представили заступників начальника Чернівецької ОВА....3
Руслан Запаранюк: На Буковині поселено понад 106 тисяч внутрішньо переміщених осіб 4
Заступник міністра ознайомився зі станом підготовки до нового навчального року закладів освіти Чернівецької області....5
Буковину відвідав Доктор Принц Оскар Прусський 9

Державне управління

Іван Гешко: Робота спортивних структур в умовах війни....6
Євгенія Блажевська: Волонтерська діяльність є одним із напрямів нашої роботи....7
Головне управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області: Для зручності клієнтів працює вебпортал електронних послуг....10
Ольга Шевчук: Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб у Чернівецькій громаді....12

Місцеве самоврядування

Шелтер у Лужанах: внутрішньо переміщеним особам нададуть комфортне житло для тимчасового перебування 13
Наталія Катрюк: «Я дуже вдячна нашим людям за їх позицію!»....15
Марія Нікорич: у Новоселицькій громаді допомагають бізнесу та дбають про комфорт мешканців....16
Громади інформують: Дайджест....17
Результати співпраці Великокучурівської громади та DOBRE....19
Як головам громад та місцевим радам комунікувати під час війни: сім порад від експерта з комунікацій....22
Соціальна згуртованість. Чому це важливо для громади....23

Наукова думка

ЧАЕС – ЗАЕС-2022: Російський ядерний шантаж у дії....27
Обличчя модерного тоталітаризму – рашизм....29
Незалежність і виклики сучасності. Думки науковців....30
Вплив воєнних конфліктів на ситуацію в Україні та головні завдання в умовах війни....32
Діяльність органів місцевого самоврядування в умовах війни розглянули під час науково-практичної конференції....34
Зиновій Бройде: Буковинський вузол транс'європейського транзиту.37

Громадянське суспільство

«Не сам на сам»: В області проведуть низку заходів для підтримки дорослих і дітей, що постраждали від російської агресії 43
Активним мешканцям зі статусом внутрішньо переміщених осіб розповіли про перспективи громадської діяльності....44
Тетяна Мосін: «Буковина інноваційна» з перших днів війни залучена до волонтерської роботи....45

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

Публічні службовці зможуть навчатися а асинхроному дистанційному режимі завдяки новій платформі....47

ЧЕРНІВЕЦЬКУ ОБЛАСНУ ВІЙСЬКОВУ АДМІНІСТРАЦІЮ ОЧОЛИВ РУСЛАН ЗАПАРАНЮК

Указом Президента України №486/2022 від 11 липня 2022 року на посаду голови Чернівецької ОДА призначений **Запаранюк Руслан Васильович**.

Руслан Запаранюк народився 1974 року в с. Нижні Станівці Чернівецької області. У 1997-му закінчив Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича (спеціальність «фізик, викладач»), у 2003 році – Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (спеціальність «економіст з обліку та аудиту»).

Працював на різних посадах у фінансовому секторі Чернівецької області. Із липня 2014 року до призначення – начальник філії Чернівецького обласного управління АТ «Державний ощадний банк України».

***Джерело**: https://bukoda.gov.ua/persons/zaparanuk-ruslan*

ПРЕДСТАВИЛИ ЗАСТУПНИКІВ НАЧАЛЬНИКА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОВА

У будинку з левами офіційно представили першу заступницю начальника Чернівецької ОВА. Нею стала **Альона Ярославівна Атаманюк**.

Відповідне розпорядження Руслан Запаранюк підписав 25 серпня.

Альоні Атаманюк 38 років, вона закінчила Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (спеціальність – «Менеджмент організацій»).

Працювала на різних посадах у фінансовому секторі Чернівецької області та Києва.

До призначення протягом двох років була заступницею директора департаменту мікро, малого та середнього бізнесу АТ «Державний ощадний банк України».

Альона Атаманюк куруватиме фінансово-економічний блок, зокрема агропромисловий розвиток, а також напрям охорони здоров'я.

***Джерело**: https://bukoda.gov.ua/*

Янков Олександр Степанович займатиметься житлово-комунальною сферою, капітальним будівництвом та інфраструктурою.

Кучерявий Андрій Володимирович, генерал-майор запасу, займатиметься питаннями оборони та цивільного захисту, а також взаємодією з правоохоронними органами.

РУСЛАН ЗАПАРАНЮК: НА БУКОВИНІ ПОСЕЛЕНО ПОНАД 106 ТИСЯЧ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Вже 200 днів Україна гідно протистоїть агресору. Вона відстоює свою незалежність, виборюючи перемогу. Наші воїни роблять це зі зброєю в руках, а ми - працюючи в тилу.

З перших днів війни Буковина стала другою домівкою для тисяч українців. Загалом в області поселено понад 106 тисяч внутрішньо переміщених осіб. Щоб їм допомогти, ми затвердили регіональну програму підтримки на суму 45 мільйонів гривень. Допомогу на проживання із державного бюджету отримали понад 83 тисячі людей, які змушені були покинути свої домівки. Щоб підтримати їх повною мірою, ми активно співпрацюємо із міжнародними організаціями, які входять до всіх кластерів ООН. Разом із благодійниками забезпечуємо вимушених переселенців житлом – шукаємо, реконструюємо та переобладнуємо приміщення у громадах краю. Надаємо не лише безкоштовне житло, а й іншу допомогу. За 6 місяців роботи у гуманітарних штабах Буковини одягнули понад 15 тисяч сімей.

Працює «гаряча лінія» для переселенців. З початку війни сюди надійшло більше 39 тисяч дзвінків.

Ми створюємо всі необхідні умови, аби ці люди відчували себе в нашій області як вдома. Не забуваємо знайомити їх із буковинською самобутністю, традиціями та колоритом нашого краю: проводимо благодійні концерти, виставки та інші заходи на підтримку ЗСУ.

з 1 вересня до наших шкіл зараховано 2857 дітей-переселенців, з них 244 - першачки. У 765-ти об'єктах закладів освіти відновлено укриття і до навчання приступили 161 тисяча учасників освітнього процесу. Крім того, для восьми тисяч буковинських учнів, які перебувають за кордоном, ми організували дистанційне навчання.

Окрім освітніх, вимушеним переселенцям також в повній мірі надають медичні послуги. Їх вони отримують без укладання декларацій. Станом на 1 вересня у стаціонарних відділеннях медзакладів Буковини проліковано 5812 пацієнтів, що переїхали з інших областей, в тому числі 1010

дітей-переселенців.

Буковина не лише допомагає переселенцям, а й підтримує тих, хто перебуває в інших областях України. Ми налаштували логістику доставки гуманітарної допомоги з-за кордону. Завдяки цьому з 24 лютого з Чернівців у інші регіони було відправлено понад півтори тисячі тонн гуманітарної допомоги.

А ще ми гостинно приймаємо український бізнес. З початку війни до нас лише офіційно переїхало понад 100 підприємств. У рамках програми релокації ми допомагаємо бізнесменам з підбором локацій для розміщення виробничих потужностей, перевезенням обладнання, розселенням персоналу, пошуком нових працівників.

Нагадаю, що держава всіляко підтримує існуючі та нові підприємства програмами та грантами. Тож закликаю представників буковинського та релокованого бізнесу активно користуватися ними, щоб підтримати економіку України.

Дякуємо нашим військовим за можливість працювати та допомагати тим, хто цього потребує. Слава Україні! Слава ЗСУ! Разом до перемоги!

Джерело: https://bukoda.gov.ua/news/na-bukovyni-poseleno-ponad-106-tysiach-vnutrishno-peremishchenykh-osib-ruslan-zaparaniuk

ЗАСТУПНИК МІНІСТРА ОЗНАЙОМИВСЯ ЗІ СТАНОМ ПІДГОТОВКИ ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Заступник Міністра освіти і науки України Олександр Костюченко перебував із робочим візитом у Чернівецькій області, де відвідав місцеві заклади освіти усіх типів – від дитячих садочків до університетів.

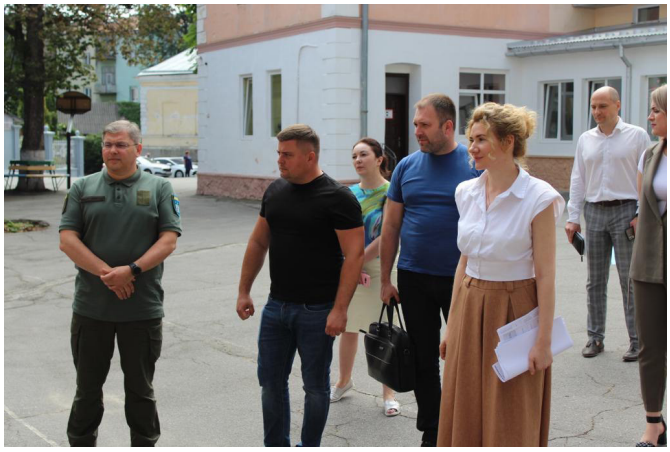
У закладах оглянуто захисні споруди цивільного захисту населення та їхня готовність до початку нового навчального року, зокрема створення безпечних умов під час освітнього процесу для усіх його учасників.

Із колективами закладів та під час наради з керівництвом області, представниками Нацполіції і ДСНС обговорено форму роботи закладів освіти та готовність батьків до офлайн-навчання дітей, працевлаштування вчителів з-поміж ВПО та залучення до навчання дітей з цієї категорії осіб, підготовку до опалювального сезону.

Нині заклади освіти Чернівецької області забезпечені укриттям на 76,3%.

Джерело: https://mon.gov.ua/ua/news/zastupnik-ministra-oznajomivsya-zi-stanom-pidgotovki-do-novogo-navchalnogo-roku-zakladiv-osviti-cherniveckoyi-oblasti

ІВАН ГЕШКО,

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

РОБОТА СПОРТИВНИХ СТРУКТУР В УМОВАХ ВІЙНИ

З перших днів війни спортивна структура Чернівецької області взяла активну участь у захисті нашої держави. Наші спортсмени, з яких багато хто служив у силових структурах, йшли у територіальну оборону, зголошувалися до Збройних Сил України.

Ми неодноразово брали участь у різних конференціях, де зустрічалися керівники спортивних організацій, Національного олімпійського комітету, Міністерства молоді та спорту. Учасники ділилися досвідом, говорили про потреби, про необхідну допомогу. Зокрема, через Буковину за кордон виїжджало багато спортсменів, тому була потреба в комунікації, координації, і наше управління працювало в цьому напрямку. Виїхало близько 6 тисяч спортсменів, які не є військовозобов'язаними, і їх прийняли у різних країнах світу.

Окрім того, ми зверталися через наші федерації за дозволом на виїзд за кордон і військовозобов'язаним спортсменам для їх участі у міжнародних змаганнях. На рівні держави було прийняте відповідне рішення, і ми знаємо, що за цей період завдяки їм ми отримали багато перемог – а це теж надзвичайно важливий внесок для боротьби проти ворога. І ми дуже вдячні країнам, які прийняли наших спортсменів, дали їм можливість тренуватися. Також це хороша нагода розповісти світовій спільноті саме від наших представників, що насправді відбувається в Україні.

До речі, зазначу, що буковинські спортсмени підтримали звернення до Міжнародного олімпійського комітету та керівних органів міжнародних спортивних федерацій щодо рекомендації про заборону участі спортсменів росії та Білорусі у змаганнях і виключення їхніх громадян з керівних органів цих організацій.

Для гуманітарних цілей активно використовувалися наші спортивні споруди. Так, на базі спортивно-оздоровчого комплексу «Олімпія» було розгорнуто гуманітарний хаб, де працювала велика кількість волонтерів із підпорядкованих нам структур. У спорткомплексі, що на Небесної Сотні, 6, було відкрито гуманітарний склад із одягом та іншими необхідними речами для внутрішньо переміщених осіб. Багато дитячо-юнацьких спортивних шкіл стали тимчасовим місцем перебування для людей, які були змушені покинути свої домівки через російську агресію. Всі наші працівники, працівники цих закладів працювали практично безперервно, аби допомогти тим людям, що прибували сюди. І ця робота продовжується й надалі.

Водночас буквально через місяць ми побачили, що є потреба відновлювати діяльність ДЮСШ, адже є велика кількість дітей, яким потрібно займатися. Ми порадилися з директорами і прийняли рішення розпочати заняття у тих спортивних школах, які не задіяні. Пріоритетом було залучити всіх діток-переселенців, але, водночас, наші вихованці після тривалої перерви також потребували відновлення спортивної форми, тому ми проводили спільні заходи, робили змішані групи, аби діти мали можливість знайомитися, спілкуватися між собою, соціалізовуватися. За неможливості занять у залі шукали альтернативні варіанти – проводили заняття на майданчиках, стадіонах.

До нас приїхало багато представників різних спортивних федерацій, професійних спортсменів, тренери з групами зі спортивних шкіл. Ми усім намагаємося створити комфортні умови для подальших тренувань.

Тобтомивесьчасвроботі,всеконтролюємо, оперативно вирішуємо завдання, які перед нами постають – працюємо, так би мовити, на своєму фронті, аби наблизити перемогу.

ЄВГЕНІЯ БЛАЖЕВСЬКА,

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ Є ОДНИМ ІЗ НАПРЯМІВ НАШОЇ РОБОТИ

Управління молоді та спорту Чернівецької обласної військової адміністрації - це той структурний підрозділ, якому із початком війни довелося взяти на себе чималу відповідальність та величезний обсяг роботи. Заступниця начальника управління Євгенія Блажевська розповіла «Буковинському віснику», з якими викликами довелося зустрітися і що загалом вдалося зробити за цей час.

Про роботу в умовах війни і волонтерство:

Волонтерська діяльність є одним із напрямів нашої роботи, і це зафіксовано у посадових інструкціях наших працівників. Відповідно, з початком війни ми просто автоматично включилися у волонтерську роботу.

Зважаючи на те, що Чернівецька область є прикордонною, до нас почало приходити багато гуманітарної допомоги. Спочатку було відкрито гуманітарний штаб у спорткомплексі «Олімпія», де ми також працювали як волонтери, а через певний час, коли стало зрозуміло, що «Олімпія» не впорається з одягом, було прийнято рішення про створення гуманітарного штабу на Небесної Сотні, 6, у приміщенні спортивної школи. Тому ми зайнялися безпосередньо цим напрямком – сортуванням та видачею одягу для вимушено переміщених осіб. Варто зазначити, що люди великими хвилями почали прибувати до Чернівецької області буквально з перших днів. У вагоні потягу могло бути по 80-100 осіб, і треба розуміти,

що вони мали тільки якийсь мінімум речей, тому людей потрібно було забезпечити усім необхідним.

Про діяльність Гуманітарного штабу на Небесної Сотні, 6:

В організації роботи нам дуже допомогла мережа магазинів «Обнова-Єврошоп», адже на той час ми не мали потрібного досвіду. Нам надали обладнання – стійки, вішаки, тут місяць працювало тридцять їх людей, що налагоджували процес. В перші дні ми мали по 600-800 відвідувачів, яких повністю одягали – і це не враховуючи діток. Намагалися кожному знайти все, що потрібно. І люди, які приходили, були настільки вдячні, що запитували, чим вони можуть допомогти, і одразу ж активно долучалися до роботи. Потім замість представників приватних структур, яким потрібно було повертатися до своєї роботи, прийшли працювати вже наші переселенці, які щодня, на добровільних засадах приходили і допомагали організовувати цю всю роботу: носити коробки, сортувати та розвішувати речі.

Ми також запросили медіаторів з Києва для надання психологічної допомоги, які на безкоштовній основі проводили лекції та бесіди з нашими волонтерами в гуманітарному штабі, а за потреби – працювали з ними індивідуально. Ми дуже вдячні тим вимушеним переселенцям, які не падали духом, а шукали можливості реалізуватися, застосувати себе, отримати новий досвід. У нас працювали з Чорнобаївки, з Києва, з Харкова, з інших міст України – абсолютно різні люди.

Також хочеться сказати, що наш гуманітарний штаб підтримали блогери. Якщо у нас були потреби, ми про них писали в чатах, на сторінках у соцмережах, і от блогери, власне, допомагали цю інформацію поширювати і залучати потрібні ресурси.

Про роботу з молоддю, молодіжні ради та проведення заходів:

Оскільки ми є управлінням молоді та спорту, для нас є важливою робота саме з молодіжним сегментом. Взагалі молодь – це наймобільніша частина суспільства, їм кажеш – і вони одразу роблять. Уже на другий день війни наша молодь збирала допомогу для ЗСУ, шукала необхідні речі для переселенців, брала зелену, чорну, сіру тканину і йшла плести сітки. Ми також всім управлінням плели сітки, якщо мали кілька годин вільного часу – йшли допомагати в Політехнічний коледж на вул. Каспрука, відправляли туди волонтерів. Всі молодіжні ради брали участь у нічних чергуваннях і розвантажуваннях на «Олімпії», чергували з нами тут. Через університетські чати поширювалися оголошення. Ті, хто виїхали за кордон, сприяли збору гуманітарної допомоги. Тобто всі одразу активно включилися в роботу.

У червні відбулося засідання Молодіжної ради при Чернівецькій обласній державній адміністрації, тому що у них закінчилася дворічна каденція, але члени ради виявили бажання працювати далі, тому період діяльності ради було пролонговано до завершення воєнного часу. У нас є активні молодіжні ради у територіальних громадах, які на місцях, за нашим зразком, створили невеликі гуманітарні штаби, збирають необхідні речі і допомагають тим переселенцям, які у них живуть.

Із молодіжними радами ми також співпрацюємо у напрямку роботи з дітьми. Ми не можемо, зважаючи на обставини, проводити масові заходи, однак розуміємо, що діток треба соціалізовувати. І, власне, у нашої молоді є багато креативних ідей, які

ми з радістю підтримуємо і долучаємося до їх втілення. В гуманітарному штабі ми спільно з Молодіжною радою при Чернівецькій ОДА проводили низку заходів з арттерапії: розмальовували обличчя, створювали малюнки на футболках. Потім ці футболки продавалися на вулиці Кобилянської, а виручені кошти ми передали на ЗСУ. Молодіжні ради у територіальних громадах проводять також власні заходи.

Щорічно ми долучаємося до акції зі збору крові. У цьому році вже двічі, на другий день війни і в червні, ми усім відділом здавали кров для підтримки постраждалих людей. Проводили також заходи для переселенців з метою пропагування донорства, розповідали, як важливо здавати кров і, водночас, як це корисно для власного здоров'я.

Взагалі долучаємося всюди, де можна бути корисними, і відгукуємося на всі ініціативи.

Фото зі сторінки: https://www.facebook.com/molodsport4oda/photos

БУКОВИНУ ВІДВІДАВ ДОКТОР ПРИНЦ ОСКАР ПРУССЬКИЙ

Він прибув у складі делегації відомої німецької благодійної організації Johanniter та зустрівся з керівництвом Чернівецької обласної ради. До складу іноземної делегації також увійшли Фолькер Бешт, президент Johanniter-Unfal-Hilfe eV; Хольгер Вагнер, керівник програми міжнародної допомоги Johanniter; Андреас Халлермаєр, радник з безпеки Johanniter International Assistance та Флоріан Бек, координатор програм в Україні Johanniter International Assistance.

Метою візиту керівництва організації на Буковину стало вивчення можливостей та налагодження процесу надання гуманітарної та іншої допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Ці питання іноземні гості обговорили з головою обласної ради Олексієм Бойком та його заступниками Миколою Гуйтором і Михайлом Павлюком.

Сторони домовилися про співпрацю. Олексій Бойко підтримав пропозицію щодо відкриття представництва благодійної організації у Чернівцях та запевнив, що сприятиме розширенню її дільності в інших регіонах України.

Керівництво Чернівецької обласної ради подякувало представникам організації за підтримку України у такий важкий час.

У зустрічі також взяли участь депутати обласної ради та представники громадськості.

Джерело: https://www.facebook.com/oblrada.cv.ua

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ДЛЯ ЗРУЧНОСТІ КЛІЄНТІВ ПРАЦЮЄ ВЕБПОРТАЛ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ

*Як інформує пресслужба Головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області, на сьогодні низку послуг клієнти можуть отримати завдяки електронним сервісам***.**

1. Обрати зручний для себе спосіб отримання пенсії

Питання способу отримання пенсійних коштів набуло для українських пенсіонерів особливої актуальності в умовах воєнного часу. Для людей, які вимушено залишили свої домівки, надзвичайно важливо мати можливість отримання пенсійних коштів незалежно від місця реєстрації та перебування на пенсійному обліку.

Таку можливість забезпечує банківське обслуговування з виплати пенсій.

Обравши банківський спосіб одержання пенсій, громадяни отримують чимало переваг. Це і можливість зняття коштів через касу чи банкомат у будь-який зручний для себе час, при цьому не обов'язково отримувати всю суму, а лише необхідну частину. Це й можливість здійснення з пенсійного рахунку регулярних платежів, в тому числі за комунальні послуги; грошових переказів на рахунки інших банків; миттєвого поповнення мобільного. Банківською карткою зручно розраховуватися за придбаний товар в торгівельних, аптечних мережах та в Інтернет-магазинах. Важливою перевагою є також оперативність поінформованості щодо надходження пенсійних коштів та їх руху, яка забезпечується шляхом смс-повідомлень одразу після зарахування пенсії та здійснення грошових операцій. З огляду на нинішню ситуацію, актуальною є можливість отримання коштів з банківської картки в разі переїзду, в тому числі за кордон.

Для оформлення виплати пенсії через банк достатньо залишити відповідну заяву в банку, який передасть її до пенсійної служби, або звернутися до найближчого сервісного центру Пенсійного фонду України для подання відповідної заяви із зазначенням реквізитів рахунку. При цьому і відкриття, і обслуговування пенсійних рахунків у банку є безкоштовним. Заяву про виплату пенсії можна подати до Пенсійного фонду і дистанційно в електронній формі, здійснивши всього кілька простих кроків:

- авторизуватися на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України (https://portal.pfu.gov.ua) з використанням кваліфікованого електронного підпису, системи GOV.ID чи за допомогою сервісу Дія. Підпис
- у розділі «Щодо пенсійного забезпечення» обрати пункт «Внесення змін до пенсійної справи».
- обрати пункт «Заява про зміну способу виплати пенсії»
- заповнити потрібні поля форми заяви та завантажити до неї скановані копії необхідних документів
- засвідчити заяву кваліфікованим електронним підписом та відправити до Пенсійного фонду.

2. Отримати довідку

За виникнення потреби у тій чи іншій довідці від Пенсійного фонду особисто звертатись до сервісного центру немає необхідності. Отримати довідку чи інший документ, достовірність якого підтверджується QR-кодом, можна на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України (https://portal.pfu.gov.ua). Такі електронні документи, згідно з чинним законодавством, є аналогами паперових, підписаних відповідальною особою в органі Фонду, та дійсні для пред'явлення в банківських установах, органах фіскальної й виконавчої служб, для оформлення субсидій, документів у ЦНАПах, посольствах, консульствах тощо.

Щоб отримати необхідний документ, потрібно увійти в особистий кабінет вебпорталу за допомогою кваліфікованого електронного підпису, через систему GOV ID чи Дія.Підпис. У рубриці «Запит на отримання електронних документів» слід обрати потрібний вид документа, заповнити всі обов`язкові поля, підтвердити електронним підписом та відправити до Пенсійного фонду.

Перевірити стан розгляду запиту можна у рубриці «Мої звернення».

3. Перевірити факт сплати внесків та набутий страховий стаж

Для того, щоб із настанням пенсійного віку отримати право на гідне пенсійне забезпечення, необхідно дбати про накопичення страхового стажу, оскільки саме цей чинник є головним у визначенні права на пенсію та її розміру. А зарахування періодів роботи до стажу відбувається лише за умови легального працевлаштування і щомісячного внесення роботодавцем страхових внесків з офіційно задекларованих заробітків працівників у розмірі, не меншому за встановлений законодавством мінімальний, який до 1 жовтня 2022 року становить 1430 грн (6500 х 22%).

За умови несплати внеску за період роботи впродовж місяця страховий стаж за відповідний період не зараховуватиметься, а за умови сплати у розмірі, меншому за мінімальний, зараховуватиметься пропорційно до внесеної суми, тобто не повний місяць, а його частина.

Тому всім, хто нині трудиться, варто подбати про офіційне оформлення трудових відносин з роботодавцем та повномірну сплату ним страхових внесків. Оскільки від тривалості страхового стажу залежить розмір майбутнього пенсійного забезпечення, важливо дбати про його накопичення та постійно контролювати ситуацію щодо сплати роботодавцем страхових внесків.

Для цього потрібно зайти на вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України (https://portal.pfu.gov.ua). Оберіть розділ «Дані з реєстру застрахованих осіб». окрім анкетних даних ви побачите відомості про: заробітну плату, з якої сплачено страхові внески з 2000 року (в окремих випадках - з 1998 року), страховий стаж (з 2004 року), електронну трудову книжку, пероди отримання допомоги по тимчасовій втраті працездатності.

у разі, якщо побачили застарілу або недостовірну інформацію щодо себе, можете подати Анкету для зміни даних в Реєстрі застрахованих осіб, додавши скан-копії документів, які підтверджують зміни.

Пенсійний фонд України закликає користуватися електронними послугами, адже це зручно, швидко, надійно!

ОЛЬГА ШЕВЧУК,

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ДЕПАРТАМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ГРОМАДІ

За даними Міжнародної організації міграції внаслідок невиправданого російського вторгнення в Україну понад 8 млн. українців стали внутрішньо переміщеними особами. Західні регіони України стали єдиною частиною країни, де люди можуть почуватися у відносній безпеці. У зв'язку з прибуттям великої кількості людей на територію Чернівецької області органи місцевого самоврядування зустрілися з низкою складних завдань. Відповідно, величезне навантаження отримали і органи соціального захисту населення.

Станом на кінець липня у Чернівецькій територіальній громаді було зареєстровано близько 44,5 тис внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які отримали такий статус, з них 15,4 тис. чоловіків, 29,1 тис. жінок. На обліку перебуває 30,7 тис. сімей, нараховується понад 14 тис. дітей до 18 років, 22,9 тис. працездатного населення, більше 1,6 тис. осіб з інвалідністю, майже 5,8 тис. пенсіонерів, 133 багатодітні сім'ї, 67 сімей, які отримують соціальну допомогу. За час повномасштабної війни з росією майже 29 тисяч заявників отримали допомогу на проживання, що склало близько 300,3 млн. грн.

Питання внутрішньо переміщених осіб є надзвичайно важливим, тому при виконавчому комітеті Чернівецької міської ради створено Координаційну раду з питань внутрішньо переміщених осіб, до складу якої входять представники громадських організацій, які опікуються вирішенням питань ВПО.

На першому засіданні цієї ради прийнято рішення щодо основних напрямів діяльності, зокрема реалізації прав ВПО на забезпечення житлом, інтеграції ВПО у громаду, сприяння релокації бізнесу та працевлаштування ВПО.

Також Координаційною радою було підтримано пропозицію щодо внесення змін до «Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 в Чернівецькій області» в частині підтримки ВПО.

Для забезпечення надання якісних соціальних послуг особам з категорії ВПО прийнято рішення про створення служби «Центр підтримки внутрішньо переміщених осіб» при Чернівецькому міському центрі соціальних служб. Цей проєкт рішення винесено на засідання сесії Чернівецької міської ради.

Чернівецька територіальна громада взяла участь у відборі щодо реалізації проєкту USAID «Демократичне врядування у Східній Європі» (DG East). Нова ініціатива DG East має на меті надання технічної підтримки органам місцевого самоврядування західних областей України, які прийняли найбільшу кількість ВПО і потребують допомоги в ефективному управлінні ВПО. Це буде зроблено через надання тренінгових онлайн-курсів, які включатимуть ознайомлення з основними принципами управління ВПО, міжнародними стандартами, кращими практиками, а також практичною допомогою ОМС у визначенні ключових потреб ВПО, оцінюванні наявних проблем і пошуку шляхів їх подолання. В рамках цієї діяльності планується підтримка 12 громад Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей України.

ШЕЛТЕР У ЛУЖАНАХ: ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ НАДАДУТЬ КОМФОРТНЕ ЖИТЛО ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ

Три поверхи занедбаного приміщення загальною площею 620 м2 відремонтували у Лужанах за ініціативи громадської організації «Елеос-Україна». У співпраці з Мамаївською територіальною громадою та завдяки підтримці міжнародних донорських організацій Міжнародний фонд «Відродження» та International Orthodox Christian Charities (IOCC) комфортні умови для тимчасового перебування (від 3 до 9 місяців) отримають близько 80 внутрішньо переміщених осіб. На кожному поверсі обладнали простору кухню з необхідними меблями та технікою, облаштували спальні кімнати та санвузли. Перший поверх призначений для людей з інвалідністю, тому ремонт приміщень провели з урахуванням їх потреб.

За словами програмної директорки Мережі громадських організацій «Елеос-Україна» **Олени Танасійчук**, до війни громадська організація вже мала досвід у створенні шелтерів для жінок та дітей, які зазнали насилля. Після російського вторгнення, коли багато людей були змушені залишити власне житло, організація вирішила скоригувати напрямки роботи і створити мережу прихистків для тих, хто втратив дім. «Вважаємо, що це один з кроків, який може допомогти внутрішньо переміщеним особам. У березні-квітні, шукаючи приміщення, я об'їздила всю область і побачила, в яких умовах живуть люди, тому ми прийняли для себе рішення робити окремі кімнати для сімей, щоб вони мали свій простір, а також максимальний доступ до санітарно-гігієнічних умов», – зазначає пані Олена.

Укладання договору відбулося наприкінці травня, ремонтні роботи проводилися у дуже стислі терміни – впродовж двох місяців. «Робили все швидко і максимально якісно. Коштів у громадської організації немає, це завжди фандрейзинг, це завжди донори, це наша відповідальність. Якщо ми зробимо добре – ми будемо робити далі, якщо ми зробимо не так, наше бажання допомагати буде нівельоване», – додає вона.

Шелтер Святої Ольги – це не просто житло, адже люди, перебуваючи тут, мають змогу отримати також повноцінну соціальну та психологічну підтримку, щоб заспокоїтися, адаптуватися, віднайти резерви і з часом, наскільки це можливо, повернутися до звичного життя.

У штаті закладу працюватимуть директор, психолог та соціальний працівник, які допомагатимуть мешканцям.

Як пояснила директорка закладу **Інна Дороган**, серед важливих завдань – взаємодія з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, допомога внутрішньо переміщеним особам у відновленні документів, пошук роботи, організація медичних та соціальних послуг, влаштування дітей у навчальні заклади тощо. «До нас приходить людина, ми з'ясовуємо, в чому полягають її проблеми, і далі починаємо взаємодіяти, скеровуємо у потрібному напрямку», – зазначає вона.

Проживання в шелтері наразі безкоштовне, за відсутності фінансування мешканцям, можливо, доведеться оплачувати комунальні послуги.

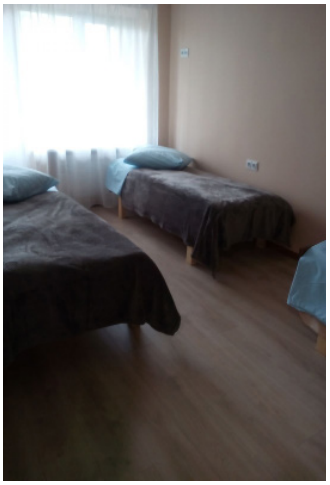
Анастасія Шкворець-Кіріченко, яка вестиме психологічний супровід мешканців шелтеру, також має статус ВПО – разом із сином вона приїхала із Запоріжжя: «25 лютого ми виїхали на евакуаційному потязі, дорога була дуже складна, ми їхали більше доби. В одному купе нас було десять чоловік, все було заповнене, було надскладно, але коли приїхали сюди, нас зустріли гостинні, душевні люди, які підтримали, дали все необхідне, і я за це дуже вдячна. Також дякую своїм родичам, які тут живуть – вони мені допомагали з перших днів».

Анастасія зазначає, що прихисток – це надзвичайно важливо: «Я дуже рада, що мене запросили на цю роботу, тому що я теж переселенка, я маю цей досвід і можу ним поділитися з іншими. Це дуже круто, що є такий заклад, є місце, де люди можуть відновитися, передихнути, поговорити про свої проблеми і щось в собі віднайти, щоб рухатися далі».

Важливу роль у створенні шелтера відіграла Мамаївська територіальна громада. Голова громади Наталія Катрюк зазначає, що вони вже тривалий час розмірковували над покращенням житлово-побутових умов для людей, які прибули з інших регіонів, і співпраця з «ЕЛЕОС-Україна» допомогла у цьому: «Питання ремонту приміщення, яке 20 років не використовувалося, вирішилося за 15 хвилин. Наступного дня після знайомства ми підписали меморандум про співпрацю і за два місяці робилася колосальна робота: складався кошторис, шукався підрядник, виносилися ідеї, яким чином і кого залучаємо». Вартість ремонту склала 7 млн. грн., з яких 3,5 млн. дали американські та німецькі донори, ще 3,5 млн. знайшла громада. Також в облаштуванні шелтера допомогла Асоціація органів місцевого самоврядування Чернівецької області «Агенція розвитку громад Буковини», якою керує Неля Малько. Завдяки організації шелтер отримав нові подушки, ковдри, пральні машинки, мультиварки, чайники, праски.

Громада дбатиме про шелтер і після закінчення війни, додала Наталія Катрюк. У ньому, зокрема, планується розмістити центр протидії домашньому насиллю. Окрім того, тут буде тимчасовий офіс для дітей з обмеженими можливостями.

НАТАЛІЯ КАТРЮК,

МАМАЇВСЬКИЙ СІЛЬСЬКИЙ ГОЛОВА

НАТАЛІЯ КАТРЮК: «Я ДУЖЕ ВДЯЧНА НАШИМ ЛЮДЯМ ЗА ЇХ ПОЗИЦІЮ!»

З початком війни перед органами місцевого самоврядування виникла низка нових завдань, основні з яких – допомога переселенцям та підтримка наших військових. Як діяла громада?

На момент початку війни, до 2 березня, до нас в громаду заїхало близько трьох тисяч внутрішньо переміщених осіб. Звичайно, люди відкрили свої оселі – хто за гроші, хто безоплатно. Відчинили свої двері школи, садочки. Всі разом, без жодного натяку на те, що хтось чимось незадоволений, швидко облаштували спальні місця, місця для того, щоб можна було помитися, попрати, і головне – харчування. І я за це дуже вдячна нашим людям, бо як би там не було, але всі ті переселенці, які в нас жили по школах і садочках, чотири місяці харчувалися повністю безоплатно. Це були волонтерські кошти, це були кошти бюджету, це були кошти небайдужих людей, і ми зуміли і змогли забезпечити людей триразовим харчуванням впродовж усього цього часу. Далі вони вже більш-менш стали на ноги, з ними почали працювати міжнародні організації, почали виплачуватися міжнародні допомоги, люди стали самостійнішими і змогли більше дбати про себе.

Щодо того, як спрацював орган місцевого самоврядування – це особлива історія. Ми єдина із сільських рад в області, де із апарату пішло воювати 14 людей. Нам довелося поз'єднувати відділи, навантажити працівників додатковими обов'язками, але ми це робили.

Окрім того, як орган місцевого самоврядування ми взяли на себе повноваження допомагати Збройним Силам України і разом з волонтерським штабом, у який зорганізувалися місцеві жителі, робимо так, щоб наші військові відчували, що про них турбуються, і несли свою службу достойно, – а це щотижневі відправки харчування, засобів гігієни, засобів захисту на передову. І так продовжуємо відправляти вже шостий місяць.

Завдяки нашим мешканцям на передову відправлено близько 60 машин – такою кількістю не може похвалитися жодна громада колишнього району. І за це величезна подяка людям, які не просто думають, як допомогти, а роблять свою справу, роблять усе можливе і неможливе, щоб допомогти Збройним Силам України. У нас була прийнята місцева програма, окрім цієї програми були волонтерські кошти. І дуже багато зробила українська діаспора з-за кордону – це неймовірні люди, і як керівник я їх відкрила для себе по-новому.

МАРІЯ НІКОРИЧ,

НОВОСЕЛИЦЬКИЙ МІСЬКИЙ ГОЛОВА

У НОВОСЕЛИЦЬКІЙ ГРОМАДІ ДОПОМАГАЮТЬ БІЗНЕСУ ТА ДБАЮТЬ ПРО КОМФОРТ МЕШКАНЦІВ

У Новоселицькій громаді активно співпрацюють із програмою DOBRE, завдяки чому вдалося встановити освітлення у міському парку, а також облаштувати тут кілька торгових яток. Їх здаватимуть в оренду місцевим підприємцям, що торгуватимуть випічкою та іншими крафтовими продуктами.

«Намагаємося допомогти бізнесу в цей нелегкий час, сприяти його роботі. Біля яток поставили столики, стільці, щоб тут зручно було випити кави, щоб люди могли відпочити», – пояснила голова Новоселицької громади Марія Нікорич.

Крім того, із допомогою програми DOBRE у чотирьох селах громади з'явилися вуличні тренажери.

Вдячна Новоселиця і містам-побратимам – литовському Йонішкісу та румунському Гуєдіну. Вони неодноразово передавали гуманітарну допомогу для переселенців і армії. А 30 діток із громади тиждень відпочивали та оздоровлювалися в Литві.

Нині в громаді триває підготовка до нового навчального року, у закладах освіти облаштовують укриття. Завдяки виграному гранту три школи Новоселиці отримали бензинові генератори та вогнегасники від Товариства Червоного Хреста України.

***Джерело**: https://www.facebook.com/oblrada.cv.ua*

У КІЦМАНСЬКІЙ ГРОМАДІ ВІДКРИЛИ КІМНАТУ-КЛУБ ДЛЯ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Кімнату-клуб «Дружня родина» для повноцінного розвитку і цікавого дозвілля дітей та молоді відкрили на базі гуртожитку Кіцманського коледжу, де нині проживають понад 140 внутрішньо переміщених осіб з дітьми різної вікової категорії, - йдеться на сторінці громади у Facebook. Саме студентський гуртожиток з перших днів війни став прихистком для близько 800 українців, які прибували в громаду з місць ведення активних бойових дій.

Віднині сучасний простір з плазмовим телевізором, ігровою приставкою, столами й стільцями, м'якими диванами й кріслами-грушами у розпорядженні мешканців гуртожитку. Все це забезпечуватиме комфортні умови для проведення якісного дозвілля, зустрічей, перегляду тематичних та інформаційних фільмів для дітей та дорослих з категорії внутрішньо переміщених осіб, профілактичних занять з формування здорового способу життя для нашої студентської молоді.

Це стало можливим завдяки співпраці Кіцманської територіальної громади і ВСП «Кіцманський фаховий коледж» ЗВО Подільський державний університет із Чернівецьким благодійним фондом «Нова сім'я», Департаментом соціальної політики Чернівецької міської ради, Молодіжним центром Чернівців «Резиденція молоді», ОКНП «Чернівецький обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДом» за сприяння МБФ «Альянс громадського здоров'я» (донор Christian Aid).

Представники цих організацій завітали на відкриття кімнати-клубу та обговорили із в.о. директора ВСП «Кіцманський фаховий коледж» ЗВО Подільський державний університет Іваном Біляром пріоритетні напрямки подальшої співпраці.

Кімнату для дозвілля обладнали у вільному приміщенні для самопідготовки студентів на третьому поверсі гуртожитку коледжу. Силами внутрішньо переміщених осіб та за допомогою працівників гуртожитку тут прибрали і зробили ремонт. За грантові кошти купили необхідні матеріали, встановили металопластикові вікна, жалюзі, ламінат, придбали обладнання і меблі. Детальніше про це розповіла Оксана Горошова — заступник директора з адміністративно-господарської діяльності ВСП «Кіцманський фаховий коледж» ЗВО Подільський державний університет:

— Разом з ініціативною групою з числа внутрішньо переміщених осіб ми подали заявку на конкурс мінігрантів і виграли 150 тисяч гривень на облаштування нашої кімнати-клубу «Дружня родина». Саме таку назву обрали, адже під одним дахом нині дружно проживають понад 140 внутрішньо переміщених осіб з різних куточків України, у тому числі 49 дітей різного віку. Вони повертатися не мають куди, їхні оселі зруйновані, тож поки планують залишитися у нас, щонайменше на цю зиму. Ми раді, що спільними зусиллями за ініціативи й безпосередньої участі вимушених переселенців змогли створити цим людям умови для максимально комфортної адаптації в новій реальності. У перспективі, після відновлення очного навчання, тут з користю проводити дозвілля зможуть і студенти нашого навчального закладу, — додала Оксана Валеріївна.

Канцелярське приладдя діткам ВПО вручив Благодійний фонд «Благополуччя дітей», який вже неодноразово допомагає та одним із перших надав потужну підтримку (побутову техніку та постільну білизну) для забезпечення потреб, які виникали в процесі поселення вимушених переселенців.

***Джерело**: https://www.facebook.com/groups/888004791360431*

У КОНЯТИНСЬКІЙ ГРОМАДІ ЗАПРАЦЮВАЛА ПРОГРАМА «СПОРТИВНИЙ НАСТАВНИК»

Спортивні гуртки із футболу, волейболу та дзюдо почали працювати у Конятинській громаді. Заняття проводитимуть в рамках програми Parimatch Foundation «Спортивний наставник», яку презентували 6 вересня у територіальній громаді. Захід відвідала перша заступниця начальника Чернівецької ОВА Альона Атаманюк. Про це йдеться на сторінці Чернівецької ОВА у Facebook.

«Спорт – це можливість оздоровитися, показати свої здібності та навчитися працювати в команді. Дякую Parimatch Foundation Ukraine за те, що діти у Конятинській ТГ зможуть професійно займатися дзюдо, волейболом та футболом. Також велика подяка голові цієї громади, який шукає і знаходить різні можливості для розвитку дітей та молоді. Вірю, що завдяки програмі «Спортивний наставник» на Буковині невдовзі буде чимало олімпійських чемпіонів», – сказала Альона Атаманюк.

Під час заходу представники Parimatch Foundation розповіли, що «Спортивний наставник» – це комплексна програма, що допомагає дітям, незалежно від їхніх життєвих обставин, розвивати впевненість, а також фізичні та соціальні навички за допомогою спорту. Її мета – підвищити фізичну активність дітей, прищепити їм любов до здорового способу життя тощо.

«Учасниками цієї програми є діти соціально незахищених категорій. У її рамках нашій громаді виділили 185 160 гривень. За ці кошти ми закупили спортивний інвентар та оплачуватимемо роботу тренерів. Також возитимемо дітей із навколишніх сіл на заняття», – зазначив голова Конятинської громади Олексій Скрипчук.

Під час презентації програми видатні спортсмени Чернівецької області провели для дітей розминку і тренування, а також вручили їм подарунки.

У СЕЛЯТИНСЬКІЙ ГРОМАДІ ОБЛАШТОВУЮТЬ ЖИТЛО ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

У Селятинській громаді облаштовують житло для переселенців. Аби люди, що втратили домівку, мешкали в комфорті, для них переобладнують три корпуси пришкільного пансіонату в селі Галицівка.

Тут уже зробили ремонт кімнат, провели водопостачанння, необхідно ще змонтувати санвузли. Як пояснив голова Селятинської громади Валерій Полянчук, роботи виконують своїм коштом. Натомість благодійники допомогли із необхідними меблями та технікою. Зокрема, передали ліжка, матраци, посуд та інше начиння.

У прихистку для переселенців буде 12 окремих кімнат, спільна кухня та інші побутові приміщення.

Наразі у Селятинській громаді проживають 102 переселенців. Більшість із них мешкають у господарствах місцевих жителів.

Джерело: https://bukrada.gov.ua/novyny-ta-publikacii/u-selyatinskij-gromadi-oblashtovuyut-zhitlo-dlya-pereselenciv/

РЕЗУЛЬТАТИ СПІВПРАЦІ ВЕЛИКОКУЧУРІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ТА ПРОГРАМИ DOBRE

Великокучурівська сільська громада створена на добровільній основі у липні 2015 року, вона увійшла до десятки громад, які першими об'єдналися у Чернівецькій області.

Громада межує з обласним центром - Чернівцями. За тридцять кілометрів від громади розташований пункт пропуску через державний кордон України з Румунією – «Порубне» («Сірет»).

Близькість кордону та обласного центру до громади з початком повномасштабного вторгнення рф в Україну суттєво вплинула на кількість прийнятих внутрішньо переміщених осіб.

Тільки за перші місяці великокучурівці надали прихисток близько трьом тисячам вимушених переселенців із Харківської, Київської та Донецької та інших областей.

Відпочаткуросійськоїагресіїадміністрація громади перейшла на цілодобову роботу. Суттєво допомагали місцеві жителі та різні благодійні фонди. Найперше людей, які тікали від війни, селили у приміщенні Годилівської школи, приватному секторі. Нині для потреб ВПО передані всі будинки соціального призначення та дві адмінбудівлі в населених пунктах Снячів і Глибочок. Так само жителі проживають в одному із корпусів дитячого садочку у Великому Кучурові. Облаштовується прихисток для ВПО в другому корпусі місцевого садочку.

Програма USAID DOBRE передала Великокучурівській громаді ліжка, матраци, постільну білизну, пральні та сушильні машини, генератор, холодильники та посуд. Допомога на загальну суму один мільйон вісімсот сорок тисяч гривень адресована людям, які опинилися у складних життєвих обставинах і були вимушені покинути власні домівки.

Медіаковоркінг - це один із напрямів діяльності Центру розвитку соціального та молодіжного підприємництва, створеного у громаді спільно з Програмою DOBRE. Медіапростір обладнаний таким чином, щоб його можна було використовувати і як навчальний кабінет, і як тимчасове робоче місце, і як студію для зйомок. Капітальний ремонт, сучасний дизайн зроблені за кошти громади, а професійне обладнання закуплене Програмою DOBRE.

Тут є усе необхідне, щоб навчати робити фотографії чи відео різних типів, виконувати монтаж, обробку.

Незабаром за підтримки Програми DOBRE у Центрі запрацюють токарний та столярний цехи з сучасним обладнанням. Висококваліфіковані спеціалісти навчатимуть усіх охочих опанувати нову сферу зайнятості чи підвищити свій фаховий рівень.

Добровільне об'єднання 7 років тому дозволило громаді отримати чималу допомогу від держави у вигляді інфраструктурної субвенції, яка була використана на капітальний ремонт закладів освіти та медицини. Проте великокучурівці розраховують не тільки на державу. Місцеві мешканці щороку сплачують добровільні внески на утримання комунального господарства. 300 гривень – пенсіонери, а 500 гривень – ті, хто працює. Ці кошти додають до бюджетних і виконують додаткові роботи з ремонту доріг, облаштування зовнішнього освітлення, прибирання території. Жителі дуже уважно слідкують за використанням своїх внесків та якістю робіт.

В громаді встановлені відеокамери, які допомагають не тільки попереджати правопорушення, але й, наприклад, у зимовий період відслідковувати стан проїжджої частини доріг.

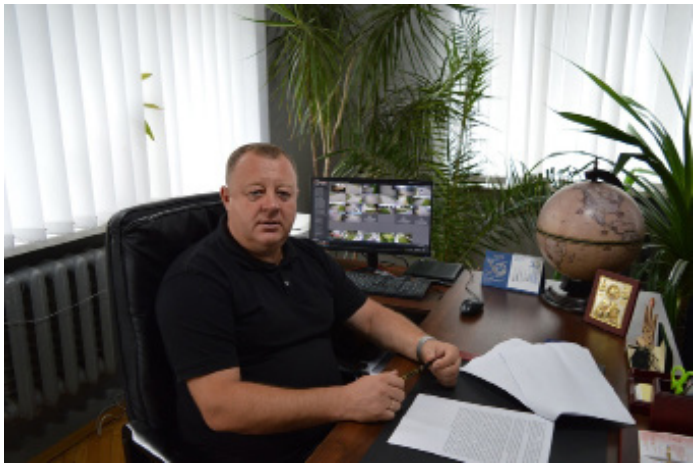
Природну унікальність великокучурівці вирішили також використати і створили пішохідно-велосипедний маршрут, облаштований зонами відпочинку – альтанками та елементами туристичної навігації.

Це також результат реалізації спільного проєкту молодіжної ради громади та Програми DOBRE. Усі охочі оглянути місцеві природні та історичні красоти, можуть скористатися гірськими велосипедами та захисною амуніцією, взявши їх в оредну. Для ВПО оренда велосипедів та амуніції – безкоштовна.

навіть під час війни громада та Програма DOBRE продовжують співпрацю: реалізують проєкт із модернізації вуличного освітлення, щоб створити комфортні і безпечні умови для проживання. У межах проєкту буде замінено 600 ламп на сучасні LED світильники вздовж доріг місцевого призначення загальною протяжністю 25 кілометрів.

Василь Тодеренчук, голова Великокучурівської сільської громади, говорить, що за останній рік співпраці з Програмою DOBRE було суттєво підсилено спроможність громади.

«Ми спільно з польськими та українськими експертами розробили та затвердили Стратегію розвитку, навчилися писати проєкти та знаходити спільну мову з жителями, покращили комунікацію і співпрацю з представниками місцевих бізнесів, брали участь у різноманітних тренінгових програмах, які допомагають відкрито і прозоро працювати на користь людей та надавати їм якісні послуги», – відзначив голова громади.

За матеріалами сайту https://decentralization.gov.ua/news/15396?page=2

ВИЖНИЦЬКИЙ РАЙОН ТА КЕНДЗЕЖИНСЬКО-КОЗЕЛЬСЬКИЙ ПОВІТ УКЛАЛИ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ

Кендзежинсько-Козельський повіт Опольського воєводства, що у Польщі, став партнером Вижницького району. Угоду про співпрацю підписали керівники цих адміністративних одиниць – Павел Маселко та Михайло Андрюк.

Відповідно до документа, сфери взаємодії між партнерами дуже широкі. Вони охоплюють культуру, освіту, безпеку та включають можливість реалізації спільних європейських проєктів.

Угоду підписали під час перебування делегації з Вижницького району у Кендзежинсько-Козельському повіті. До неї увійшли депутати районної та місцевих рад. Протягом декількох днів буковинські самоврядники переймали досвід роботи польських колег, знайомилися з їхньою інфраструктурою та оглядали місця надання допомоги українцям, які виїхали до Польщі.

Як зауважив Михайло Андрюк, Вижницький район неодноразово отримував гуманітарну допомогу від Кендзежинсько-Козельського повіту. Тепер же наміри про співпрацю задекларували офіційно.

«Друзі пізнаються в біді! Так і сталося з нами. Щиро дякуємо за величезну допомогу. З такою підтримкою Україна обов'язково переможе!», – сказав голова Вижницької районної ради.

У Кендзежинсько-Козельській повітовій раді зазначили, для них це перше партнерство з повітом, що розташований за східним кордоном.

Джерело: https://bukrada.gov.ua/novyny-ta-publikacii/vizhnickij-rajon-ta-kendzezhinsko-kozelskij-povit-uklali-ugodu-pro-spivpracyu/

ЯК ГОЛОВАМ ГРОМАД ТА МІСЦЕВИМ РАДАМ КОМУНІКУВАТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: 7 ПОРАД ВІД ЕКСПЕРТА З КОМУНІКАЦІЙ

У кризових ситуаціях місцева влада стає важливим помічником для людей: від неї очікують перевірених новин та інформації, що й коли робити. Натомість органам самоврядування треба максимально організувати людей. Це значною мірою залежить від комунікацій між громадою та місцевим керівництвом — наскільки мешканці довіряють і розуміють, що їм хочуть донести.

Сайт https://decentralization.gov.ua/news/15385 розповідає про 7 базових порад від **Іллі Чупілки**, експерта зі сфери комунікацій.

Контент має бути корисним

Кожна новина, кожен пост у соціальних мережах мають бути інфоприводом для громади. Тобто нести в собі корисну для людей інформацію, мати цінність. Донести думку допоможуть якісні фото та відео. Якщо вам потрібна допомога з візуальним контентом, спробуйте долучити стажерів або волонтерів. До того ж зараз досить багато спеціалістів готові безкоштовно ділитися своєю експертизою та досвідом. Користуйтеся цим! Також за можливості — маркуйте свій контент, ставте на нього логотип місцевої ради. Це допоможе вам позиціонувати себе, як головне медіа вашої громади.

Будьте центром інформації

Місцева рада перша отримує достовірну інформацію, і саме від неї вона має йти до медіа та громадян. Інформація, яку ви передаєте далі, повинна бути перевіреною та підтвердженою. Тоді громада довірятиме і буде орієнтуватися саме на ваші слова. Для цього комунікаційникам місцевих крад варто скласти перелік ресурсів та людей, у яких можна оперативно перевіряти та погоджувати інформацію.

Крім цього, треба бути вкрай обережними з коментуванням подій із особистих сторінок керівників. Адже їхня персональна думка може бути прирівняна до позиції місцевої влади загалом. Тому двічі подумайте перед тим, якщо щось коментувати.

Будьте чесними та прозорими

Ваша громада заслуговує знати правду. Спотворення фактів не піде на користь вашій репутації, тому їх завжди варто декілька разів перевірити. А якщо це неможливо, інформацію краще притримати до того моменту, поки не отримаєте підтвердження з перевірених джерел.

Також, самоврядуванню варто звітувати про свою роботу, аби містяни розуміли, що влада на місці і вона працює. І як саме працює. Перед вами завжди постає багато викликів і завдань, тому щоб інформувати про поточну роботу, створюйте щотижневі дайджести. А якщо щось треба візуалізувати, наприклад, числа чи алгоритми процедур, — спробуйте інфографіки.

Розповідайте більше про громаду, людей, сім'ї та героїв

Кожна людина — це окрема історія, розкажіть її. Можна писати не лише про військових, а й про лікарів, рятувальників, волонтерів — вони також герої, яких має знати місто і громада. Розповідайте не тільки про людей, а й про заклади, що відновили свою роботу: бібліотеки, центри творчості, центри ВПО. Ваша ціль — показати, що життя триває, і навіть після найтемнішої ночі буде світлий день.

Давайте зворотний зв'язок та підготуйте перелік запитань/відповідей на випадок криз

Комунікуйте з містянами в соцмережах,

відповідайте на їхні питання чи пропозиції. Можливо, у вас є гаряча служба для питань чи роз'яснення на сайті, однак дуже часто люди пишуть про свої запити саме в соцмережах міськрад. Не ігноруйте їх, для мешканців це дуже важливо. Кожен член громади хоче бути почутим своєю владою і відчути підтримку з її боку в такий непростий час. Дайте людям таку можливість.

Щоб було простіше відповідати на поширені запитання, складіть для себе шаблони типових відповідей. Запозичьте приклади у інших місцевих рад або центральних виконавчих органів і адаптуйте їх під себе. А ще дотримуйтеся такого правила: якщо запитання загалом до влади — відповідайте від імені влади, якщо до окремого представника — відповідь має дати він (вона).

Спробуйте синхронізувати стиль комунікації керівника та громади

Нехай голова громади буде уособленням громади. Для цього спершу розробіть PR-портрет з його (її) сильними і слабкими сторонами, а далі їх пропрацюйте. Сильні варто підкреслити, слабкі — спробувати мінімізувати.

Ще один важливий момент — двічі перевіряйте тексти на грамотність. До персональних повідомлень люди ставляться прискіпливіше.

Комунікуйте швидко, зрозуміло, достовірно

Тексти мають бути однозначними, без подвійних сенсів — щоб люди відразу зрозуміли, що ви хочете донести. Якщо ви сумніваєтеся, чи все зрозуміло, покажіть написане другові чи комусь із близьких. Вони підкажуть, де можна щось підправити.

Адаптовуйте контент для різних каналів. Наприклад, для телеграму краще підходять короткі повідомлення на 1-2 речення з картинкою, для фейсбуку — розгорнуті пости.

СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ. ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО ДЛЯ ГРОМАДИ

«Соціальна згуртованість» – термін, який увійшов до загального вжитку та регулярно використовується в медіа, політичних промовах, академічних текстах та на міжнародній арені. У Європейському Союзі, наприклад, це поняття стало еталоном у сфері державної політики сприяння економічному та соціальному розвитку різних країн та регіонів. Термін, який з'явився у філософських та соціологічних працях, поступово перетворився на категорію громадських дій, де визначається і як соціальна мета, і як засіб державної політики.

Що таке соціальна згуртованість?

Соціальна згуртованість хоч і не має універсального визначення, пов'язана з почуттям приналежності до спільноти, а також із солідарністю та взаємоповагою між її членами. Це такі взаємини між владою та громадянами, які дають змогу кожному почуватися залученим і мати рівні права, політичні та соціальні можливості.

Рада Європи визначає соціальну згуртованість насамперед як матеріальну інтеграцію, тобто здатність суспільства забезпечувати добробут усіх своїх членів шляхом зменшення нерівності та забезпечуючи справедливий доступ до наявних ресурсів.

Стратегія Ради Європи щодо соціальної згуртованості базується на 4 ключових ідеях:

- Інвестування в соціальні права та згуртоване суспільство.
- Розбудова спільної соціальної відповідальності.
- Посилення представництва та демократичного ухвалення рішень, також розвиток суспільного діалогу та громадянської

активності.

- Побудова безпечного майбутнього для всіх.

Світовий банк описує соціальну згуртованість як «клей, який об'єднує суспільство, сприяє гармонії, відчуттю спільноти та відданості у досягнення спільного блага».

Висока згуртованість у громаді означає, що її мешканці мають високий рівень довіри одне до одного, готові до співпраці, поважають правила спільного життя. А взаємини між владою та громадянами у згуртованих громадах сприймаються як справедливі.

Соціальна згуртованість може бути як метою, так і засобом досягнення інших економічних і розвиткових цілей в громаді. Наприклад, більш згуртовані громади можна вважати більш привабливими для життя та інвестицій – завдяки меншій кількості злочинів та конфліктів. У громадах, де соціальна згуртованість слабка, конфлікти, як правило, частіші, сильніші та більш руйнівні.

Проте згуртованість громади не означає, що в ній немає ризику виникнення конфліктів. Конфлікти все одно виникатимуть, але більш імовірно, що у згуртованих громадах їх можна буде вирішувати ефективніше; такі громади є більш стійкими до розколу і з більшою готовністю використовують механізми ефективного вирішення конфліктів для захисту спільних норм та цінностей. Наприклад такі як діалогові практики, фасилітовані зустрічі в громадах, медіація, кола вирішення конфліктів тощо.

Соціальна згуртованість складається з таких важливих параметрів сучасного демократичного суспільства: рівня соціальної інклюзивності, рівня розвитку соціального капіталу, готовності співпрацювати задля досягнення спільного блага. Ключову роль у створенні соціального капіталу відіграють міжособистісні стосунки та довіра. Громади з високим рівнем міжособистісної довіри, більшою активністю та залученістю в процеси життя громади можуть бути більш згуртованими. Орієнтація на спільне благо – це здатність мешканців бути соціально відповідальними та діяти в інтересах всієї громади, співпрацювати і підтримувати інших.

Інклюзивність стосується того, наскільки добре розподілені ресурси та можливості (робота, добробут, соціальні послуги), а також наскільки включеними є вразливі групи і окремі особи (етнічні, релігійні, жінки, ВПО). Інклюзивність полягає в тому, щоб інтегрувати питання, які потребують особливої уваги, у звичайну діяльність. Приклади: діти з особливими потребами інтегровані у звичайний освітній процес; урахування гендерних питань під час розробки проєктів і програм соціально-економічного розвитку; врахування потреб та інтересів ВПО в процесі розробки політик на місцевому рівні. Загалом інклюзивність є способом гарантувати, що розробка, впровадження та ухвалення рішень УСІХ програм враховують різні потреби та інтереси вразливих груп.

Як досягти згуртованості в громаді

Соціальна згуртованість не є спонтанним явищем та вимагає зусиль від різних гравців у громаді. Для її досягнення необхідна взаємодія влади, організацій громадянського суспільства та приватних структур. Зміцнення соціальної структури у громаді та досягнення прогресу в розвитку можливе завдяки широкому залученню та скоординованим зусиллям, спрямованим на досягнення спільних цілей.

Серед чинників високої групової згуртованості можна виокремити такі:

1. Позитивне ставлення

Якщо члени групи мають позитивні почуття стосовно інших, зв'язки будуть зміцнюватися, і це, більшою чи меншою

мірою, сприятиме соціальній згуртованості.

2. Почуття причетності

Соціальна згуртованість може бути викликана почуттям гордості та причетності до життя в громаді. Тобто люди відчувають себе частиною громади та сприймають її як єдине ціле – не обов'язково однорідне, але яке має спільні характеристики.

3. Залученість та співучасть

Залученість до життя громади, командна робота допомагає мешканцям почуватися більш згуртованими. Співучасть, розподіл спільних завдань збільшує відчуття приналежності до громади та сприяє співпраці задля досягненні спільних цілей. Під час спільної роботи люди зазвичай відчувають відповідальність перед громадою.

Практичні поради

Слід зауважити, що не існує універсального рецепту, за допомогою якого можна створити чи підтримувати згуртованість у громаді. На формування соціальних стосунків впливають різні фактори, і те, що працює в одному випадку, може бути непридатним в іншому. Для тих, хто опікується темою згуртованості, важливо розуміти ситуацію в громадах, з якими вони працюють, і застосовувати методи, які відповідають контексту та потребам людей, залучених до діяльності. Варто пам'ятати, що робота над згуртуванням громади – це тривалий процес, а не разові заходи.

Програми з інтеграції громади мають стати невід'ємною частиною довгострокової роботи місцевої влади. А короткострокові разові заходи та фінансування, які припиняються саме тоді, коли починає змінюватись ситуація, ризикують завдати більше шкоди, ніж користі, викликаючи розчарування у громадян.

Що важливо врахувати при плануванні заходів із соціальної згуртованості?

Розуміння ситуації в громаді

Усі громади різні, і те, що працює в одній, буде неприйнятним в іншій. Отже, при плануванні заходів важливо розуміти потреби відповідної громади, а також усвідомлювати соціальний, організаційний та політичний контекст.

Об'єднання людей навколо спільних питань/проблем

Важливо знати та розуміти пріоритети, проблеми та занепокоєння людей в громаді й організовувати заходи навколо питань, які мотивують людей до взаємодії.

Залучення громадськості

Участь громадськості стає все більш поширеною та важливою практикою ухвалення рішень на місцевому рівні.

При залученні громадян важливо пам'ятати, що ці заходи повинні мати чітку мету та політичну волю до врахування отриманих результатів при ухваленні рішень, інакше це буде марним витрачанням часу як для влади, так і для громадян.

Готовність слухати громаду та вчитись

Це показує, що час і думки учасників цінуються, підвищує готовність брати участь в наступних заходах, допомагає зміцнити довіру до органів влади.

Приклад реалізації проєкту

Серед кращих практик місцевого самоврядування у 2021 році, що організовується Міністерством розвитку громад та територій за підтримки Ради Європи, була тематика «Згуртованість громади». Під час конкурсу оцінювались, зокрема, консолідація мешканців громади, умови, які створила місцева влада для забезпечення згуртованості та рівних можливостей для самореалізації кожної суспільної групи, застосування принципу толерантності та взаємоповаги при реалізації.

Диплом «Спеціальна відзнака» у цій тематиці отримав проєкт Львівської міської ради «Вулиця для всіх». Метою проєкту було

створення зручного міського простору з урахування інтересів різних груп мешканців. Під час реалізації проєкту важливим було почути думки різних сторін на ранній стадії, до початку роботи експертів та проєктантів. Ключовим елементом діяльності було проведення семінарів та зустрічей. Завдяки їм дизайнери спочатку дізнались про потреби та очікування мешканців, а потім розробили проєкт реконструкції вулиці. До обговорень залучали водіїв, пішоходів, велосипедистів, людей з інвалідністю, представників бізнес сфери та науковців. Спочатку планувалось проведення трьох семінарів, але в процесі роботи організатори збільшили кількість зустрічей та обговорень, через наявність різних конфліктів інтересів.

Варто зауважити, що головними проблемами при учасницькому плануванні простору є консультування з мешканцями на пізній стадії, коли проєктанти вже виконали свою роботу, а чиновники не хочуть повторювати увесь процес з початку. В результаті зауваження відхиляються, мешканці почувають себе виключеними з процесу, виникають конфлікти. Важливим при будь-якому залученню мешканців не залишити людей з переконанням, що вся їхня праця та зусилля були витрачені даремно.

КАМ'ЯНСЬКА ГРОМАДА: ОТРИМАЛИ ПОБУТОВУ ТЕХНІКУ ДЛЯ ПОТРЕБ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Морозильні скрині, холодильник, мікрохвильові печі, чайники, праски, мультиварки для підтримки внутрішньо переміщених осіб отримала Кам'янська сільська рада в рамках проєкту ENI/2022/432-610 за фінансування ЄС «Допомога переселенцям, які перебувають у громадах Чернівецької області під час воєнного стану в Україні». Побутова техніка передана для облаштування місць прихистку внутрішньо переміщених осіб, які проживають на території Кам'янської громади.

Проєкт реалізується Агенцією розвитку громад Буковини.

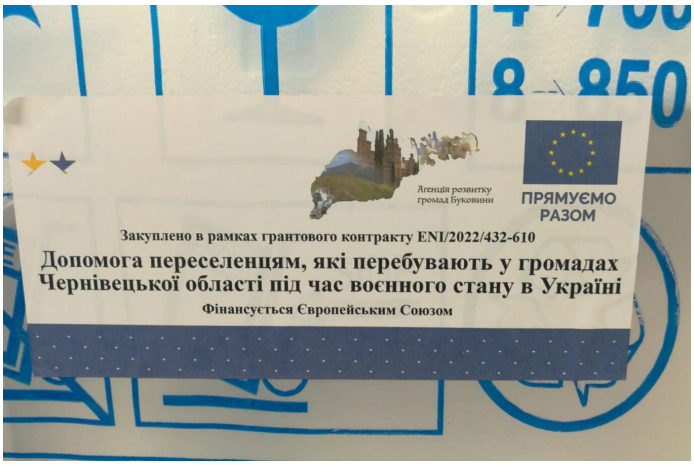

Фото зі сторінки: https://www.facebook.com/kamianska.otg

НАТАЛІЯ НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК,
к.і.н., доцент кафедри політології та державного управління ЧНУ імені Юрія Федьковича (м.Чернівці, Україна)

СЕРГІЙ ТРОЯН,
доктор історичних наук, професор, Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)

ЧАЕС – ЗАЕС-2022: РОСІЙСЬКИЙ ЯДЕРНИЙ ШАНТАЖ У ДІЇ

Ядерний гриб. Про його існування світ дізнався у серпні 1945 році, коли японські міста Хіросіма та Нагасакі зазнали ядерного удару з боку США. Після Хіросіми й Нагасакі видавалося, що нічого більш страхітливого за це бути не може. Однак Друга світова війна, як і Перша, отримала своє продовження – невдоволені амбіції політичних лідерів СРСР та США насамперед призвели до розгортання Холодної війни, в ході якої людство неодноразово відчувало ядерну загрозу. Чого лише варта Карибська криза жовтня 1962 року – найвідоміша сторінка ядерного протистояння двох наддержав!

Водночас ядерна енергія була використана і у мирних цілях – атомні електростанції були побудовані у багатьох державах світу. І одна із найбільших у Європі – Запорізька АЕС – була зведена в Україні й упродовж майже 40 років експлуатації на ній не було аварій. Упродовж кількох десятиліть світові вдавалося поєднувати загрозу та бенефіції, страх та вигоду. З одного боку, збереження ядерного балансу та створення клубу ядерних держав, з іншого – розвиток атомної енергетики.

Але чи може атом бути мирним? Аварія на Чорнобильській АЕС у 1986 році відкрила небезпечні сторони активного використання атомної енергії навіть у мирних цілях, не кажучи вже про воєнні. І розв'язана ядерною Росією війна проти України – чергове свідчення необхідності усвідомлення, що аварія на атомній електростанції, спричинена зумисними діями ворога демократії, є тією загрозою, з якою світ може справитися лише об'єднавши зусилля.

Нова доба російсько-української війни розпочалася 4 березня 2022 року. Імовірно, нащадки визначатимуть саме цю дату як початок Запорізької кризи на кшталт Карибської, де у відвертій борні зійшлися Україна як уособлення демократичного світу та Росія як вияв тоталітаризму та диктатури

У ніч проти 4 березня Запорізька АЕС – найбільша атомна станція у Європі – загорілася внаслідок обстрілів російськими військами. З обладнаних тепловізорами танків окупанти прямою наводкою стріляли по енергоблоках.

Мер міста Енергодара (біля нього знаходиться ЗАЕС) Дмитро Орлов повідомив: «Загроза світової безпеки! В результаті безперервного обстрілу ворогом будівель та блоків найбільшої АЕС в Європі палає Запорізька атомна станція!». Президент України В.Зеленський звернувся до держав і народів світу та відповідальних міжнародних організацій: «Європа зараз повинна прокинутися – горить найбільша атомна електростанція Європи. Прямо зараз російські танки розстрілюють атомні блоки. Це танки обладнані тепловізорами, тобто вони знають, куди стріляють, вони до цього готувались...». Жодна держава, крім Росії, ніколи не обстрілювала атомні енергоблоки. Це вперше в нашій історії, в історії людства держава-терорист вдалася і до ядерного терору». Станом на 6:20 пожежу ліквідували і однієї з найстрашніших катастроф не сталося. Але Запорізька АЕС залишається під контролем російських військ, які використовують її територію як військову базу – там знаходиться до 50 одиниць техніки і 500 військовослужбовців...

Сьогодні Запорізька АЕС знову під прицілом рашистів. Втручання останніх у її роботу є ядерною загрозою світового рівня. Своїм діями щодо ядерних об'єктів Росія демонструє відверту зневагу до загальнолюдських цінностей і прагнення світового домінування будь що.

Відвертий ядерний шантаж демократичного світу, який Росія прагне поставити на коліна, використовуючи страх як домінантне почуття, ґрунтується на акумульованому досвіді часів Другої світової війни та аварії на Чорнобильській АЕС. Адже саме із нагадування страшних наслідків останньої і розпочалася військова агресія Росії не лише проти України, але й проти усього світу.

Росія захопила Чорнобильську АЕС першого ж дня у ході розпочатого проти України широкомасштабного військового вторгнення 24 лютого 2022 року. Російські окупанти пробули там понад місяць – до 31 березня. Після відступу вони залишили по собі фортифікаційні об\'єкти в місцях максимального радіаційного фону, знищили багаторічний архів ЧАЕС, вивезли унікальну радіологічну лабораторію, полонили захисників ЧАЕС та примушували персонал до роботи в умовах надмірного опромінення. Люди відпрацювали зміну у 50 разів тривалішу за норму – 600 годин замість дванадцяти. Цілі райони Чорнобильської зони мають дуже багато мінних пасток і замінованих підходів. На все це вказали як представники українського уряду, так і працівники АЕС.

Бездіяльність міжнародних наглядових органів, відповідальних за ядерну безпеку в світі, неприпустима. Упродовж понад півроку Росія шантажує світ можливістю використання ядерної зброї. Та своїми практичними кроками Росія фактично наближує ядерну катастрофу і «ядерну зиму» для Європи як мінімум. І у даному випадку міжнародні організації – МАГАТЕ та ООН насамперед, повинні зробити кроки на шляху до припинення ядерного шантажу та визнання Росії державою-терористом. Наразі жоден посадовець МАГАТЕ не назвав дії Росії ядерним тероризмом і не закликав світову спільноту до протидії ядерному тероризму в Україні, що може мати далекосяжні негативні наслідки.

Чорнобиль-2022 – ЗАЕС-2022 спонукають до низки уроків. І чи не найголовніший з них полягає в наступному: світова безпека – колективна справа, що вимагає спільних скоординованих зусиль всіх держав-членів ООН. І якщо ООН у нинішньому форматі не спроможна убезпечити світ від ядерного тероризму держави-члена власного Радбезу, то настав час формування нової міжнародної структури, здатної захистити світ від ядерного тероризму.

ОБЛИЧЧЯ МОДЕРНОГО ТОТАЛІТАРИЗМУ – РАШИЗМ

Чи важливі історичні пошуки та політичний аналіз? Що нового ми можемо дізнатися, вкотре аналізуючи події минулого та встановлюючи логічний зв'язок між минулим і сучасним? Хіба немає інших проблем, які потребують нагального рішення? На це питання кожен із нас має власну відповідь. Для когось політика – це десь там. Далеко. Та у модерну добу політика – це все, що відбувається з кожною конкретною людиною, як би вона не оцінювала своє життя.

Початок минулого століття. Перша світова війна. Загибель близько 10 мільйонів вояків. Поранено й скалічено близько 21 мільйона. І це – лише військові. А ті, хто загинули в тилу? Від голоду, холоду, інших випробувань, викликаних війною? І кожен випадок – це особисте й суспільне. Поза і у політиці. Це той урок, який спробувало вивчити людство, створивши Лігу Націй.

Та ще більш важливий урок Першої світової – це усвідомлення зв'язку між великою політикою та особистим життям. І цей урок людство продовжує вивчати. Отримуючи досвід, за який сплачує кров'ю, життям мільйонів людей, не кажучи вже про вплив на економічне, культурне, суспільне й, звісно, особисте життя мільйонів: від Європи й Америки до Африки й Азії.

Початок військової агресії Російської Федерації в Україну став шоком для світового співтовариства, адже у XXI столітті, видавалося, уже сформовані й погоджені механізми й інструменти вирішення політичних суперечок та міждержавних спорів. Та через століття після початку Першої світової війни світове співтовариство опинилося на порозі нової глобальної війни за світове домінування. І паралелі, проведені істориками й політологами щодо розділу Чехословаччини та анексії АР Крим були небезпідставними. Те, що змусило світ вжахнутися у 1939-1945 роках, коли нацизм отримав мовчазну згоду на здійснення своїх агресивних намірів, повторюється нині – у 2022 році, коли Російська Федерація розпочала широкомасштабне збройне вторгнення у суверенну Україну. І народження нового тоталітарного режиму відбувалося на наших очах, як і народження нацизму й сталінізму після завершення світової війни 1914-1918 років.

Термін «рашизм» лише нещодавно увійшов до широкого вжитку. Наукове визначення його в Україні дав знаний політолог і правознавець, доктор політичних наук, професор, академік Володимир Горбатенко. Завдяки йому це поняття було введено до Великої Української Енциклопедії.

Рашизм ґрунтується насамперед на ідеї «богообраності» та особливої цивілізаційної місії російського народу. У найзагальнішому розумінні, основу рашизму становлять суміш великоросійського шовінізму і реакційного православ'я, ідеалізація та спроба відтворення радянського минулого. Рашизм – сучасне обличчя тоталітаризму. Різновид нацизму, сталінізму.

Від збитого пасажирського «Боїнга», Слов'янська, Іловайська через Бучу та Маріуполь до Оленівки, від перших «поребриков» і «ихтамнетов» до вбивств і терору цивільного населення, масових ґвалтувань, катувань військовополонених фактично у прямому ефірі, геноциду, який чинить в Україні та щодо українців російська ядерна, мілітарно-терористична, авторитарна, клептократично-маніакальна гідра – кривавий шлях звичайного рашизму.

Свого часу спочатку політика «умиротворення» агресора, а потім «дивна війна» західних демократій проти нацистської Німеччини призвели до початку німецько-польської війни та її переростання в найкривавішу для Європи і всього світу Другу світову війну. Вона стала трагічним результатом теорії та практики «звичайного фашизму». Сучасний рашизм – це еклектика

ка політичних практик фашизму та нацизму часів Другої світової війни (які спробував відобразити Михайло Ромм у своєму фільмі «Звичайний фашизм») та енергополітичних залежностей ряду держав світу від Росії. Тож чи можемо говорити, що історія повторюється? Так. У спробі встановлення світової гегемонії тоталітарним режимом, який повністю заперечує загальнолюдські цінності та міжнародне право.

Україна сьогодні залишається тією Цивілізаційною Ойкуменою, яка, як і у середньовічні часи, зупиняє уже російських варварів сучасності, рятуючи Європу від встановлення режиму «звичайного рашизму». «Свобода і звільнення — наша постійна робота. Вона не закінчується ніколи», – ці слова Умберто Еко вповні відповідають українському буттю сьогодні.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ. ДУМКИ НАУКОВЦІВ

«Незалежність і виклики сучасності» – круглий стіл під такою назвою провели у Чернівецькому обласному краєзнавчому музеї. Учасники заходу говорили про становлення незалежності, зміни, які відбулися в Україні за цей період, знакові події, про російсько-українську війну та її вплив, а також про майбутні перспективи нашої держави.

Своїми думками на цю тему ділилися Сергій Гакман – кандидат історичних наук, доцент, заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, Анатолій Круглашов – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Наталія Нечаєва-Юрійчук – кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Володимир Фісанов – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Розташування України на мапі не дозволяє дотримуватися позиції «моя хата скраю», яка домінувала у 90-х роках, і стояти осторонь процесів, що відбуваються навколо, – підкреслив Анатолій Круглашов. Незалежність, зауважив він, давалася Україні нелегко, хоча багатьом здавалося, що вона була подарована. «Тепер ця ілюзія розбилася, люди зрозуміли, що за незалежність треба платити – і зараз ми всі це робимо». За словами науковця, на сьогодні першим ключовим викликом для нас є безпековий, другим – виклик нашої консолідації: «Зараз минає пів року повномасштабних бойових дій і ми починаємо повертатися до наших звичних взірців поведінки, політичних суперечок, але люди мають зрозуміти, що в момент історичного вибору, в який ми потрапили, нам потрібна жорстка консолідація, яка, водночас, не має бути авторитарною. Зберегти державу, жертвуючи демократією – це небезпечний шлях».

Як зазначила Наталія Нечаєва-Юрійчук, сьогодні Україна вчить весь світ цілісності, розуміння того, що проголошені ідеї і поведінка повинні бути синергетичними і рухатися в одному напрямку. «Якщо ми говоримо про демократію – ми повинні шанувати її, якщо ми говоримо про лібералізм, то ми повинні бути лібералами. Якщо ми говоримо про те, що держава має право на

самовизначення і збереження кордонів – це також є дуже важливим для всіх нас». Від Революції на граніті і до 2014 року Україна продемонстрували світові, що народ насправді може мирно виступити проти режиму, намагаючись вибудувати демократію.

Друге, що вирізняє українців з-поміж усіх, додала науковиця – унікальність, любов до рідної землі, повага, взаємна любов і взаємна підтримка: «Як історик я ніде не бачила прикладу, щоб після будь-яких повстань чи заворушень люди виходили і прибирали там, де тільки що були бої. Тільки українці продемонстрували світові, що вони не будуть громити вітрини, не будуть підпалювати машини – бо то є наше, ми просто хочемо мати своє право вибору. Якщо тут насмітили – то ми тут приберемо, бо це наша земля, це наш дім. Ось це найважливіше, чого ми вчимо світ – берегти і розвивати те, що є, саме в тих демократичних ідеях і ідеалах, про які ми говоримо».

«Як і в період проголошення незалежності, так і зараз, важливим став вибір «з ким ти», – підкреслив Сергій Гакман. – Бути покараним, але залишитися чесною людиною, чи зробити щось на догоду комусь і все життя страждати від докорів сумління». Сьогодні, додав він, ми також опинилися перед вибором схилити голови, аби залишитися живими, чи все ж таки зрозуміти, що людська гідність завжди дорожча, ніж будь-що. «Наше життя належить лише нам, а честь – усім майбутнім поколінням. Якщо ми втратимо цю честь, то дуже багато століть її треба буде поновлювати, щоб наші нащадки могли відчувати себе повноцінними людьми», – зауважив науковець. «Так, нам боляче, ми платимо дуже дорогу ціну – життями не просто людей, а найкращих людей, але це єдиний вихід для того, щоб Україна вижила і розвивалася далі як незалежна держава. І в цій ситуації нам дуже важливо, щоб, борючись з «драконом», самим не стати «драконом» – нам треба зберегти демократію», – підсумував Сергій Гакман.

Як зазначив Володимир Фісанов, зараз народжується нова якість України – тепер це країна, яка відчуває себе і своє місце в сучасному світі, а не дотримується політики погодження і прийняття, як це було раніше. Путіну не вдалося зробити її так званою «footnote of world history» – «виноскою у світовій історії». Водночас війна показала, які завдання має виконати Україна у подальшому – в першу чергу це створення власного військово-промислового комплексу, щоб завжди бути готовим до асиметричної відповіді будь-якому агресору і не залежати від зовнішніх ресурсів. Другий напрям – це подальший розвиток демократії: «Ми маємо розуміти, що демократія – це інструмент для більшої свободи суспільства, і ми повинні правильно його використати. Ідеологія не має «з'їсти» культуру, адже культура – найвища політика». Окрім того, наголосив Володимир Фісанов, важливим елементом демократії є також формування політики пам'яті, і Україна має йти цивілізованим шляхом у цьому напрямку. Після війни, підкреслив науковець, має створитися така атмосфера, щоб нове покоління, яке росте сьогодні, було достойне незалежної України.

АНДРІЙ ГЕВ'ЮК,

політолог

ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ ТА ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сучасний світ знаходиться на грані великих трансформацій. Початок їм поклала пандемія Covid-19, яка порушила економічні та політичні процеси. Розірвалися виробничі і логістичні ланцюги, почала відбуватися зміна економічних і бізнес-моделей. Рецесія та економічні проблеми з'явилися у Китаї, на грані економічних дефолтів опинилася економіка Європи і Сполучених Штатів Америки, у переддефолтній ситуації перебуває низка азійських та африканських країн.

2021 рік проходив в очікуванні міжнародного економічного краху, який мав настати з початком 2022 року – про це писало багато аналітиків, і після Олімпіади-2022 як великого феєричного шоу всі готувалися «затягнути паски». Однак повномасштабна війна, яку розв'язала росія проти України, відсунула економічну кризу, а також інші політичні та соціокультурні проблеми на другий план. Саме Україна впродовж п'яти місяців займала перші місця на міжнародному порядку денному, однак за останні тижні ситуація змінюється.

Китай починає заявляти свої претензії на Тайвань, намагаючись за рахунок зовнішніх факторів вирішити внутрішні проблеми. Основна – це дефіцит бюджету. Зупинилася будівельна галузь, яка за рахунок коштів міжнародних інвестиційних фондів була найбільшим драйвером росту (а не промисловість, як ми всі звикли думати). Ще один фактор – небажання нинішніх політичних еліт втрачати владу. За прикладом росії вони переписали під себе конституцію, під виглядом боротьби з корупцією усунули частину конкурентів, а також почали шукати «переможні війни» - про це свідчить те, що протягом останніх років у країні нарощувалася військова потужність, активізувалася мілітаристська риторика. Те, як путін вирішив питання Криму у 2014 році, показало не тільки Китаю, а й іншим країнам, що можна вирішувати свої внутрішні проблеми за рахунок зовнішніх.

Однак за Тайванем стоять Сполучені Штати Америки, які є гарантом їх недоторканості, тобто тут виникає протистояння двох наддержав, що може призвести уже до міжнародного конфлікту. Відповідно, США відволіклися від війни в Україні в бік рівноцінного супротивника.

В цей час виникає напруження в Косово, яке провокує і активно підтримує росія. Є загроза потенційного військового конфлікту, і навіть НАТО буде з ним складно впоратися. А це вже конфлікт посередині Європейського Союзу.

Паралельно ми бачимо, що розгорівся з новою силою конфлікт на Кавказі. Потужні військові дії відбуваються в Нагірному Карабасі. путін забрав звідти 90% військових та техніки, перекинувши все в Україну, тому оголився фланг. Азербайджанці вирішили

цим скористатися і пішли у наступ (маючи, при цьому, підтримку Туреччини). Вірмени просять допомоги у росії, однак на офіційне звернення до ОДКБ відповіді немає.

Окрім цього, відновлюється конфлікт у Сирії, де відбувається протистояння між турками, курдами і сирійцями. Турецькі війська пішли в наступ і ними окупована вся північ Сирії до Курдистану на відстань близько 50-60 км. Спротив, практично, не чиниться, тому що сирійська армія деморалізована, окрім того, із Сирії також був виведений російський контингент.

Піднімається градус конфлікту між Палестиною та Ізраїлем. Протягом двох тижнів Ізраїль наніс багато точкових ударів не тільки по Сирії, але й по інших територіях Близького Сходу, де знаходилися терористичні угрупування. Тобто Іран, зі свого боку, розхитує ситуацію і в Іраку, і в Палестині, і в Секторі Газа, і в Йорданії. Здійснюються постійні обстріли зі сторони Сектора Гази на територію самого Ізраїлю.

Президент Північної Кореї заявив, що вони виходять з усіх договорів, у них є ядерна зброя і вони готові воювати із США та Південною Кореєю.

В Африці на сьогодні є близько 15 міжнаціональних релігійних конфліктів. Вони носять локальний характер, але також досить жорсткі.

Тобто військові протистояння спалахнули по цілому світу – десь більші, десь менші, і світ горить, а «пожежних команд» насправді мало. Цю роль на себе завжди брали ЄС та США, однак ЄС усунувся, він не може впоратися, а Сполучені Штати мусять зосередитися там, де більший конфлікт, а на сьогодні це Китай.

Відповідно, українське питання відходить на другий план. Поки ми отримуємо активну допомогу, однак вона вже не така, як була ще місяць тому.

Зараз кожна країна намагається вирішити свої внутрішні проблеми. У Європейському Союзі відбувається протистояння між країнами-учасниками, відмова від нафти і газу призводить до підняття цін на пальне та продукти харчування на 15-20%, що викликає незадоволення в простих громадян. Це, у свою чергу, може призвести до зміни урядів там, де готуються до виборів. Кожен намагається якось домовлятися чи передомовлятися, утворювати нові союзи, шукати ті чи інші механізми виходу.

Ми бачимо, що будуть нові міжнародні альянси, оскільки свою недієвість показали ООН, «Велика сімка», «Велика двадцятка» та низка інших міжнародних організацій і асоціацій (зокрема і Червоний Хрест).

У Сполучених Штатах ситуація ніби стабільна, однак у подальшому все залежатиме теж від рішення про подальший розвиток – чи країна «замкнеться» у своїй економіці, чи, навпаки, буде відкритою для зовнішнього світу.

Таким чином ми можемо лишитися сам на сам зі своїми проблемами. І щоб мати шанс виграти цю війну, нам треба розвивати економіку, адже війна – дорога річ: постріл однієї гармати, виїзд танка чи виліт літака – це десятки тисяч гривень.

Наш бюджет до війни – це 300 млрд грн. надходжень. Приблизно таку ж суму складали і витрати. З початком війни надходжень стало 150 млрд. Гроші потрібно або друкувати (і вони друкувалися й друкуються), або позичати. Це призвело до того, що відпустили курс валют. На сьогодні, за статистикою Кабінету Міністрів України, 40% економіки України зруйновано, приблизно 25% території України окуповано, близько 50 тис малих, середніх і великих підприємств фактично знищено. Хтось зберіг, релокувався, а хтось не зміг. Останні два місяці наш бюджетний сектор живе за рахунок іноземних коштів.

Таким чином ми зустрілися з дуже глобальними викликами. І як виходити з цієї кризи – це питання до Уряду, до Президента, до чиновників в обласних і міських радах, в територіальних громадах, питання до всіх нас. Тільки розвиток економіки – створення економічних пріоритетів, залучення ресурсів та низка інших важливих речей допоможе нам у цьому.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ РОЗГЛЯНУЛИ ПІД ЧАС НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

22-23 вересня у Чернівцях проводилася IX Міжнародна наукова конференція «Муніципальні читання імені Антона Кохановського». Участь у заході взяли науковці, публічні службовці, представники інститутів громадянського суспільства. Урочисте відкриття конференції відбулося 22 вересня у сесійній залі Чернівецької міської ради, після цього було проведено пленарне засідання «Реалізація повноважень і компетенцій місцевого самоврядування в умовах викликів національній та глобальній безпеці».

Серед розглянутих тем - стійкість місцевого самоврядування в умовах російсько-української війни, рецентралізаційні виклики та децентралізаційні перспективи, діяльність обласних рад в умовах воєнного стану та роль Чернівецької області у подоланні викликів національній безпеці. Окрім того, мова йшла про діяльність органів місцевого самоврядування, роботу з внутрішньо переміщеними особами та реінтеграцію евакуйованих підприємств. Окремо розглядалося питання щодо особливостей розбудови європейської системи безпеки через місцеву співпрацю на прикладі Румунії. Переважна більшість виступів носила практичний характер та спонукала до подальших дискусій та обговорень, а також відповідних рішень.

Учасників конференції привітали голова Чернівецької ОВА Руслан Запаранюк, перший заступник голови Чернівецької обласної ради Микола Гуйтор, проректор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Тамара Марусик, секретар виконкому Чернівецької міської ради Сергій Добржанський, генеральний консул Румунії у Чернівцях Ірина-Лорендана Стенкулеску, декан факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю. Федьковича Олександр Добржанський.

Цього ж дня у залі засідань Чернівецької обласної ради відбувся круглий стіл «Російсько-українська війна та її впливи на міжмуніципальне і міжрегіональне співробітництво: механізми та інструментарій розвитку територій». Науковці та практики ділилися досвідом, визначали основні проблеми у сфері міжмуніципального та міжрегіонального співробітництва, а також спільно розглядали можливі шляхи їх вирішення.

Участь у конференції взяли представники сусідніх областей: Олександр Сич – голова Івано-Франківської обласної ради, Микола Головко – голова Тернопільської обласної ради, Валентин Соколюк – заступник голови Хмельницької обласної ради.

Важливим є те, що до роботи конференції долучається і студентська молодь. Так, зокрема, участь у заході взяли студенти освітніх програм «Менеджмент туристичної індустрії» та «Геопросторовий розвиток і просторове планування» географічного факультету ЧНУ.

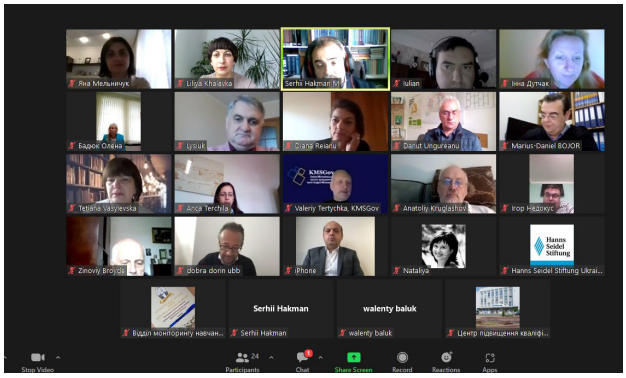

Другий день роботи конференції «Муніципальні читання імені Антона Кохановського» було проведено в онлайн-форматі. Науковці та практики з України, Грузії, Польщі, Республіки Молдова, Румунії, Білорусі, Сполучених Штатів Америки говорили про сучасний інноваційний досвід і кращі практики розвитку територіальних громад у контексті євроінтеграційних процесів.

Зокрема, під час першої панелі учасники розглянули питання реалізації повноважень і компетенцій місцевого самоврядування в умовах викликів національній та глобальній безпеці, демократичних цінностей публічної служби, професійного розвитку ветеранів для роботи на посадах в органах влади, інноваційно-інвестиційний розвиток громад тощо. Іноземні гості ділилися досвідом реформ у своїх країнах і розповідали про інструменти євроінтеграційного поступу та їх використання на практиці.

У рамках другої панелі учасники говорили про важливі аспекти регіонального розвитку, безпекові питання, а також про окремі галузеві напрямки роботи місцевих громад.

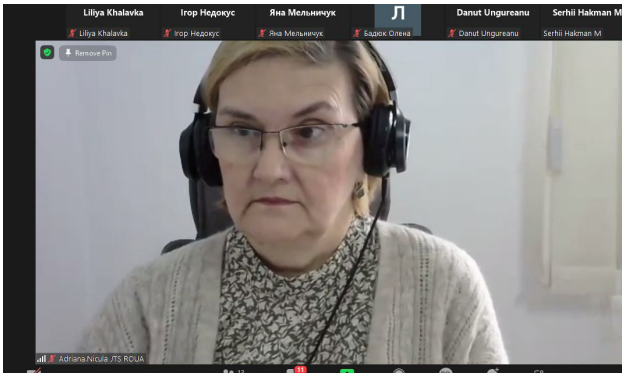
«Муніципальні читання ім. А.Кохановського» організовано Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації і кафедрою політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича спільно з Чернівецькою обласною радою, Чернівецькою міською радою за підтримки Представництва Фонду Ганса Зайделя в Україні, Республіці Молдова та Румунії.

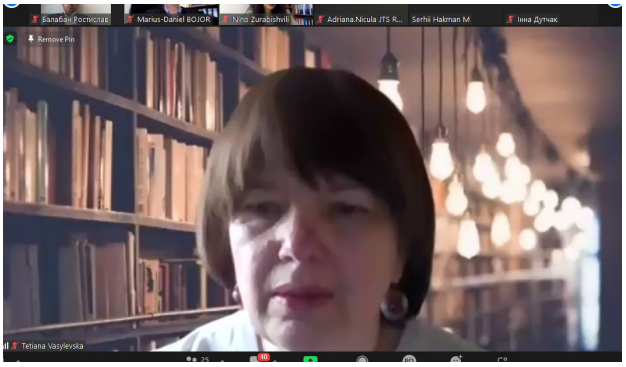

ЗИНОВІЙ БРОЙДЕ,

радник голови облдержадміністрації, директор ДНТЦ «Екоресурс», кандидат технічних наук

БУКОВИНСЬКИЙ ВУЗОЛ ТРАНС'ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТРАНЗИТУ

Глобальні енергетичні, продовольчі, транспортно-логістичні, соціально-гуманістичні, безпекові та кліматичної кризові явища фокусуються в Україні російською агресією. Враховуючи гібридний характер її інформаційно-комунікаційної складової та ядерної загрози, ця війна вже набуває рис світової. Тому, як для вироблення нових національних, міжнародних і територіальних стратегій, так і при визначенні конкретних завдань і проєктів їх втілення має враховуватись досвід попереднього розвитку, союзів і війн біля центру Європейського континенту. Водночас наступні кроки потребують врахування актуальних передумов і чинників, таких як, зокрема, максимальний кліматичний перегрів цієї частини Європи у порівнянні з іншими зонами компактного проживання на Землі[1].

Через зростання цієї нестабільності, потрібно обґрунтовувати за принципами Лугано потребу в фінансових ресурсах ЄС, нового «Плану Маршалла» та з інших джерел міжнародних і приватних інвестувань, які необхідні для перемоги, відновлення і повоєнного розвитку України. Тому метою цього короткого огляду є визначення можливих напрямів і необхідних кроків для оптимального використання наявного національного і регіонального потенціалу. Потрібні для цього підходи вже з перших років незалежності розроблялись у При- і Закарпатській областях, які раніше розбудовувались за напрацюваннями Альпійського регіону в усіх 8 нинішніх Карпатських країнах[2].

Зусилля, орієнтовані на стале соціально-економічне зростання і техногенно-екологічну безпеку за принципами циркулюючого розвитку[3] за розпорядженням Чернівецької ОДА від 01.12.1993 № 755, ще у 1993-97 рр. були підтримані на фахових заходах з урядовцями Франції, США, Німеччини та у дискутуванні з компетентними представниками ЄС і країн Центрально-Східної Європи. Балансоване використання міжурядових і міжрегіональних стосунків, як з межуючими країнами в ході їх просування до членства в ЄС і НАТО, так і з австрійськими «першоджерелами» вищезгаданого Карпатсько-Альпійського симбіозу, стало підґрунтям для низки спільних вихідних проектів у таких ключових секторах як водозабезпечення, енергетика, лісодеревообробка, поводження з відходами тощо[4]. Обговорення цих можливостей зі спікером Парламенту (і майбутнім Президентом) Австрії Ґ. Фішером у Чернівцях 01.06.1996 започаткувало послідовну роботу безпосередньо з послами і необхідними урядовими структурами цієї та інших країн, що в 2001 році було узагальнено в ноті МЗС України[5]. Цей «генетичний» контекст, закладений до пілотного Єврорегіону «Верхній Прут»[6] і моделі Екоєврорегіону, схваленої

Президентами України, Румунії та Молдови[7], зараз має суттєве значення для реалізації нового статусу України (і Молдови) як кандидата на вступ до ЄС і партнера Ініціативи Тримор'я (3SI) під егідою Європейської Зеленої угоди[8].

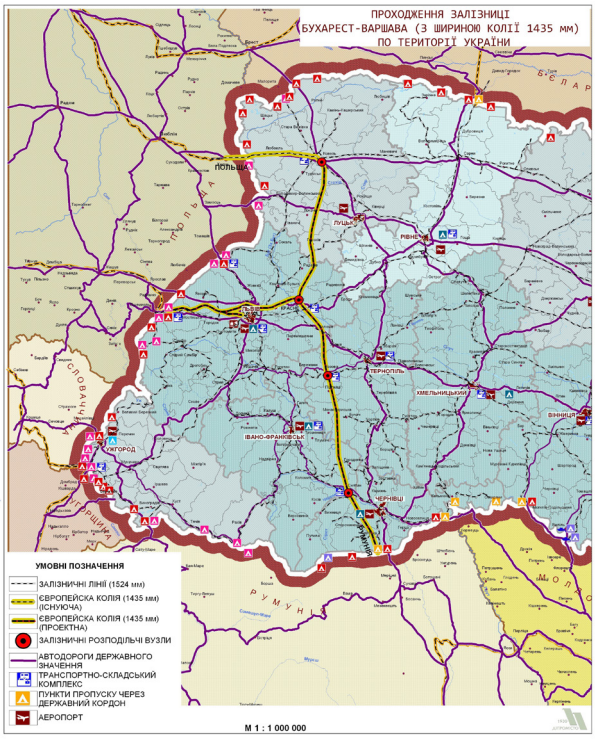
3SI поєднує 12 країн ЄС між Балтійським, Адріатичним і Чорним морями (Австрію, Болгарію Хорватію, Чехію, Естонію, Угорщину, Латвію, Литву, Польщу Румунію, Словаччину і Словенію) разом зі стратегічними партнерами: США, Великою Британією, Німеччиною і Японією. Понад 2/3 цих країн одночасно входить і до Стратегії ЄС для Дунайського регіону (EUSDR). Спільними ключовими завданнями обох макрорегіональних структур є вироблення і фінансування синергетичних транспортних, енергетичних та інформаційно-комунікаційних проєктів на східних кордонах ЄС і НАТО[9], що також охоплює спільні інтереси всіх країн Карпатської конвенції. Для підтримки саме цих фундаментальних напрямів розвитку наприкінці 2013 року ЄС заснував «Засіб єднання Європи» (Connecting Europe Facility - CEF), у преамбулі якого визначались умови фінансування сусідніх країн.

Заявкою на вступ до НАТО 30.09.2022 після червневих просувань до ЄС і 3SI Україна істотно скоротила шлях інтегрування енергосистем України до TEN-E мережі ЄС та її транспортних сполучень з європейськими: TEN-T коридорами і вантажозалізничною мережею RFC. Сьогоднішній спільний транспортний пріоритет 3SI і EUSDR з XVIII ст. був ключовим чинником розбудови усіх 6 українських регіонів, які межують з країнами 3SI, ЄС і НАТО від Волині до Одещини та охоплені суцільною низкою спільних єврорегіонів[10]. Водночас, інформаційно-комунікаційна співпраця вже давно потребує ширшого застосування геопросторових технологій (ГІС) для сумісного територіально-секторального проектування, планування і обміну даними у зазначених та будь-яких інших сферах європейської та євроатлантичної інтеграції в Україні, її регіонах і громадах[2].

Складність цих завдань за спільними пріоритетами 3SI і EUSDR полягає у історичному «функціональному розподілі» інфраструктурного підґрунтя розвитку в різних частинах України. Це є особливо наочним для транспортної мережі (зокрема залізниць[11]), оскільки у центрі та на сході країни її розбудовано за російським імперським сценарієм. Тоді як західна частина разом з країнами 3SI є складовою системи Балтійсько-Середземноморських сполучень «з варяг у греки» та Захід-Схід, наприклад «Трієст - Одеса»[12]. Ці залізниці будувались на заході України, виходячи з уроків Кримської (Східної) війни 1853-56 рр., у т.ч. коштом Англійського банку в Чернівцях. Їх розвиток і реконструкції у XX ст. продовжувалась під впливом подальших військових кампаній та політики СРСР.. Наочними прикладами є перешивка у 1940-х рр. європейської колії 1435 мм через Західну Україну на 1520 мм та наступна побудова таких колій до Славкува у Польщі (понад 400 км), до Кошице у Словаччині (з донедавньою розбудовою до Братислави – Відня) та до Галацу в Румунії.

Тому, спільно з провідними віденськими інститутами TINA-Транспортні стратегії та iC-Group, із застосуванням «Технологічного передбачення» UNIDO12, опрацьовувались можливості послідовної реінтеграції цих сполучень до мультимодальних мереж ЄС TEN-T (і надалі RFC) з паралельним використанням колій 1435 і 1520 мм[13]. Одночасно оцінювались можливості відновлення та розвитку транс'європейських, транскордонних, міжрегіональних і локальних сполучень з урахуванням їх впливу на геопросторовий розвиток відповідних територій і стан екологічної безпеки. Зокрема, в ході розробки Транспортного протоколу Карпатської конвенції визначалось оптимальне співвідношення сполучень,

що оминають і перетинають Карпати[14]. Узагальнення цих напрацювань для наявного потенціалу мультимодальних перевезень через Буковину[15] з відтворенням євроколії від польськогоо румунського кордону було використано при розробці Схем планування розвитку областей України НДІПМ «Діпромісто» у 2010 році. Водночас було ініційовано відновлення руху колією 1520 мм через кордони з Угорщиною, Словаччиною, Румунією Рахів і Чернівці, вже частково реалізоване з перспективою розбудови єдиної системи мультимодальних вузлів з країнами 3SI8.

Проєкт відновлення євроколії

Ці ініціативи зустріли повне розуміння національного керівництва[16] і експертного середовища[17] зацікавлених країн, UNECE, РГ високого рівня ЄС і Світового банку. Їх аналіз у вищезгаданих рамках Карпатської конвенції і планування EUSDR, обговорення на Залізничних Самітах у Кишиневі і Бухаресті та підтримка Національним координаційним центром EUSDR і Українсько-румунською міжурядовою комісією в 2012 році дозволили Наглядовій групі пріоритету 1b EUSDR «Автошляхи, залізниці та авіасполучення» рекомендувати фінансування проєктної ініціативи «Відновлення та подальший розвиток транзитного потенціалу України між основними вузлами Пан'європейської транспортної мережі»[18].

Зазначені ініціативи надалі всебічно розглядались спеціальними нарадами в уряді Румунії, ініційованими нинішнім заступником Генерального секретаря НАТО М. Джоане. Згідно з листом віце-президента Єврокомісії[19] такий розгляд був здійснений низкою нарад у Мінінфраструктури України, починаючи з 2014 року, а також профільними Комітетами Верховної Ради України[22], на І засіданні Українсько-румунської міжурядової робочої групи з питань транспорту та інфраструктури[21] і на online нараді Мінінфраструктури України і Мінтрансу Румунії 03.12.2020.

На цій основі були включені окремі завдання до Плану заходів з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 р. та до Стратегії регіонального розвитку Румунії. Також пропонувалась низка заявок до CEF і до Програм сусідства ЄС, зокрема, на техніко-економічне обґрунтування (Feasibility study) проєкту відтворення євроколії між кордонами з Польщею і Румунією. Однак, через

відсутність належної державно-регіональної координації розробки і просування відповідних проєктів, жодну з пропозицій до CEF та інших джерел ЄС, міжнародних структур і приватних інвестицій не доведено до фінансування робіт. Причиною такого стану речей є відсутність не тільки послідовної національної транспортної політики (її фрагментарність), але й вищезгаданої основи геопросторового планування. проектування і обміну даними. На жаль, всупереч вищезазначеним спільним інтересам Карпатських країн, сумісне ГІС-планування просторового розвитку, включаючи «стикування» транспортних систем Вищеградської групи (PL, CZ, SK, HU) у розширеному форматі 4+2 з Румунією і Болгарією не обіймало Україну, що було відзначено на VI Конференції Сторін Карпатської конвенції у 2014 році [14].

Цьогорічне набуття статусу кандидата до ЄС, партнерства у 3SI та заявки на членство в НАТО вкупі з проголошеною 05.09.2022 Радою асоціації «Україна – ЄС» активізацією взаємодії з CEF має докорінно змінити ситуацію. За цих умов життєво важливим для України і області є відтворення євроколії 1435 мм від кордону (Вадул-Сірет) до Чернівців, яка функціонувала з 1865 по 1940 рік до «перешивки» СРСР. Паралельно має відбуватись її відновленням через Івано-Франківськ, Львів і Ковель до польського кордону з розвитком мультимодальних (контрейлерних і контейнерних) перевезень згідно з ініційованою Чернівецькою областю низкою доручень ОПУ, КМУ, ВРУ і РНБОУ.

Для цього визначено схему використання маневрових можливостей існуючих колій 1520 мм для здійснення реконструкційних робіт та подальшого суміщеного руху на період запровадження європейської системи логістики, необхідного локомотивно-вагонного парку тощо. Досвід такого відтворення у пілотному Єврорегіоні «Верхній Прут» стане в нагоді для подальшого прискорення переводу на євроколію руху до Києва, Одеси та звільненого сходу України. Водночас, для покращення умов залучення відповідних фінансових ресурсів та їх суміщеного використання відповідно до вимог Лугано і Бюджетного кодексу України запропоновано наступну дорожню карту.

Як основу на державному рівні та у стосунках з міжнародними інвестиційними структурами пропонується сформувати Державну цільову програму «Тримор'я» для забезпечення фінансування транспортних, енергетичних і цифровізаційних (ГІС) проєктів із залученням коштів CEF та інших джерел міжнародної технічної допомоги (МТД). Передбачене відповідним Законом створення Робочої групи з розробки концепції такої програми, що включатиме як безпосередніх розробників, так і уповноважених представників ЦОВВ і прикордонних регіонів, забезпечить одночасну координацію внутрішніх дій та їх узгодження з зацікавленим країнами, ЄС, міжнародними фінансовими структурами і потенційними інвесторами.

Враховуючи нагальну потребу якнайшвидшого започаткування нових проєктних відносин з ЄС і за «Планом Маршалла», пропонується пілотне опрацювання такого рішення в рамках чинної Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2020-2022 роки, відповідно пролонгованої та доповненої. Доцільність такого рішення витікає з наступних базових положень цієї програми регіональної розбудови.

- пріоритетності розвитку інфраструктури, підвищення рівня безпеки та зменшення негативного впливу на довкілля;
- спрямованості на просторове планування і забезпечення сталого розвитку транспорту та інфраструктури, промисловості, а також туризму;
- здійснення комплексних заходів,

спрямованих на стимулювання соціально-економічного розвитку регіону українських Карпат, шляхом розроблення та впровадження в управлінську діяльність містобудівної документації державного та регіонального рівня, консолідації зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та міжнародних організацій, що надають міжнародну технічну допомогу, розвитку партнерства держави і бізнесу, ефективного використання існуючих та запровадження нових фінансових інструментів регіонального розвитку, скасування інфраструктурних обмежень, розбудова просторово збалансованої дорожньої, виробничої та соціальної інфраструктури, забезпечення розбудови транспортної мережі, розвиток туристичного потенціалу тощо, з урахуванням принципів, визначених Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат (зокрема її базовим Транспортним протоколом).

Серед результатів програми та показників її ефективності визначено:

-відновлення внутрішньо-регіонального та міжрегіонального транспортного сполучення;

-облаштування інфраструктури і сервісних зон прилеглих до пунктів пропуску та розроблення інтегрованої стратегії просторового розвитку територій уздовж державного кордону України та Румунії;

-відновлення вузькоколійної залізниці;

-створення нових робочих місць у традиційних і найбільш перспективних для регіону видах господарської діяльності.

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів, що передбачаються у державному бюджеті на відповідний рік, коштів місцевих бюджетів, а також за рахунок міжнародної фінансової і технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Така вихідна спрямованість державної програми регіонального розвитку областей, що безпосередньо межують з країнами ЗSI і мають досвід співпраці у єврорегіонах - пілотному «Верхньому Пруті» та «Карпатському»,- дозволяє очікувати, що реалізація запропонованих ініціатив:

-на ідеологічному ріні - надасть імпульс «пристосуванню ентропії» війни та кризових процесів, означених на початку статті, для встановлення більш адекватних сьогоденню взаємовідносин у Європі та світі на кшталт задекларованих ЄС перехідних процесів Зеленої угоди, Наступного покоління та Справедливого переходу;

-з безпекової точки зору - створить сприятливі умови для гнучкішого реагування та ефективніших дій запобігання і стабілізації, заповнюючи наявні прогалини між північним і південним сегментами східного флангу НАТО та відповідних структур ЄС;

-у інноваційно-інвестиційній сфері – стимулюватиме венчурні започаткування та транскордонну кластеризацію бізнесу;

-для більш усталеного регіонально-територіального зростання - ініціюватиме формування нових підприємств і сервісів, включаючи кращі умови для більш цілеспрямованої релокації, тісніше прив'язаної до локальних можливостей;

-щодо пом'якшення соціально-економічних (зокрема, міграційних) наслідків російської агресії та вищезазначених кризових процесів – створюватиме нове середовище зайнятості, якщо не завжди для остаточного повернення, то, принаймні

-віддаленого залучення кваліфікованих працівників та перспективної молоді;

-на тлі техногенно-екологічних (зокрема, кліматичних) загроз - спонукатиме до застосування підходів кругової економіки (циркулюючого розвитку) з послідовним виявленням і залученням кращих доступних технологій (ВАТ).

Список джерел:

[1]https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/ekonomika-nagrivaye-planetu
[2]https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/293/Mountain-areas.pdf C.33
[3]http://cppk.cv.ua/i/1530388.pdf C.204
[4]http://buk-visnyk.cv.ua/d/ifile.php?i=393 C.35
[5]http://ecoresource.ddns.net/DocLib/UA%20MFA%20Note%2012012001.pdf
[6]http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/59-2002-%d1%80
[7]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/EcoEuroRegion_1997_1999.pdf
[8]http://prismua.org/en/english-development-of-the-infrastructure-on-the-border-between-ukraine-and-the-eu-countries/
[9]https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/121511.pdf п. 18
[10]https://www.academia.edu/44879699/ C.211
[11]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Western_and_Eastern_Synergies_UA_Transport_System.ppsx
[12]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/Technology_Foresight_2002.pdf
[13]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/TEN-T_and_contrailer_links_bypass_and_across_Carpathians.ppsx
[14]http://www.carpathianconvention.org/eventdetailcop/events/cop4-fourth-meeting-of-the-conference-of-the-parties-to-the-carpathian-convention-copy.html
[15]http://ecoresource.ddns.net/DocLib/BukovTransit2009.pdf
[16]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/RO_President_suggestion_19_09_2002.pdf
[17]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/EUSDR/UA-RO-PL_bilateral_and_experts_Protocos_extr.pdf
[18]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/RecomLetter1B.jpg
[19]http://ecoresource.ddns.net/SiteAssets/SitePages/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/EU_Commissioner_Kallas_answer.pdf
[20]https://komtrans.rada.gov.ua/uploads/documents/29153.pdf
[21]http://comeuroint.rada.gov.ua/news/72860.html

ПРЕЗЕНТУВАЛИ ЗБІРНИК ПРО КОНФЛІКТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Аналітичний збірник «Конфліктний потенціал Чернівецької області в умовах адміністративно-територіальної реформи та соціально-економічної кризи» презентували в рамках міжнародної науково-практичної конференції «Муніципальні читання ім. А.Кохановського».

Автори збірника – Сергій Гакман, заступник директора Чернівецького центру підвищення кваліфікації, кандидат історичних наук, Наталія Нечаєва-Юрійчук, доцент кафедри політології та державного управління ЧНУ ім. Юрія Федьковича, кандидат політичних наук, та Анатолій Круглашов, завідувач кафедри політології та державного управління ЧНУ ім. Юрія Федьковича, доктор політичних наук, професор.

В рамках досліджень було проаналізовано проблемні та конфліктогенні питання в Чернівецькому регіоні, які виникали під час процесу децентралізації, а також у період пандемії.

Зважаючи на поліетнічність та полікультурність Чернівецької області, до уваги було взято низку етнополітичних аспектів. Зокрема, розглянуто мовні та освітні питання, що викликали дискусії як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищах, показано динаміку цих процесів. Автори аналізують також дії влади у тих чи інших ситуаціях, реакцію громадськості на прийняті рішення. Збірник містить діаграми, таблиці, карти, статистичні дані та інший ілюстративний матеріал, а також рекомендації і висновки.

«НЕ САМ НА САМ»: В ОБЛАСТІ ПРОВЕДУТЬ НИЗКУ ЗАХОДІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ДОРОСЛИХ І ДІТЕЙ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Пресконференція з нагоди старту проєкту «НЕ сам на сам: надання психосоціальної, інформаційної та культурно-освітньої підтримки дорослим та дітям, які постраждали від російської військової агресії» відбулася 5 серпня у Чернівецькій обласній універсальній науковій бібліотеці імені Михайла Івасюка. Проєкт реалізовується БФ «Суспільні ресурси та ініціативи» за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

Метою проєкту є надання психологічної, інформаційної та культурно-освітньої підтримки дорослим та дітям, які постраждали від російської військової агресії та тимчасово перебувають у Чернівецькій області.

Про соціальну важливість проєкту в умовах війни, заплановані активності та географію проєкту розповіла у своєму виступі Наталія Нечаєва-Юрійчук, керівник проєкту.

Президент БФ «Суспільні ресурси та ініціативи» Олена Танасійчук розкрила основні напрямки роботи Фонду в умовах російської агресії, звернула увагу присутніх на ті, проблеми, з якими зіштовхуються вимушені переселенці в результаті військової агресії Росії.

Виклики, з якими зіштовхуються вимушено переміщені особи у нових громадах, окреслила Оксана Михайленко, психологиня, ВПО. Вона, зокрема, наголосила на важливості надання психологічної підтримки ВПО, особливо в умовах бойових дій. «Допоки там погано, тут добре не буде», - підкреслила Оксана Михайленко, ведучи мову про психологічний стан ВПО сьогодні.

Про заплановану співпрацю ЧОУНБ імені Михайла Івасюка з БФ «Суспільні ресурси та ініціативи» у рамках анонсованого проєкту розповіла директорка бібліотеки Наталія Філяк. «У кожної людини – своя історія, від якої болить душа і наше завдання – сприяти взаємному порозумінню у наших громадах», - наголосила вона.

У пресконференції також взяли участь Майя Мазур, директорка Хотинської міської публічної бібліотеки, Ірина Хліповська, завідувачка відділу абонементу філії обслуговування юнацтва ЧОУНБ ім. М. Івасюка, а також Валентина Кухлій, завідувачка відділу обслуговування філії обслуговування юнацтва ЧОУНБ ім. М. Івасюка.

В рамках проєкту «НЕ сам на сам: надання психосоціальної, інформаційної та культурно-освітньої підтримки дорослим та дітям, які постраждали від російської військової агресії» заплановано проведення заходів, спрямованих на підтримку ВПО, у тому числі, організація та проведення особистих та групових консультацій, проведення циклу інформаційно-навчальних семінарів, лекцій та тренінгів, спрямованих на здобуття / відновлення економічної незалежності ВПО, організація культурно-просвітницьких інтеграційних заходів, а також робота арт-студії та ігрових гуртків для дітей.

Захід проведено БФ «Суспільні ресурси та ініціативи» за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження».

АКТИВНИМ МЕШКАНЦЯМ ЗІ СТАТУСОМ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ РОЗПОВІЛИ ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мати багато ідей, чіткий план розвитку, правильно розподіляти обов'язки та ресурси і дбати про фінансове підґрунтя – основний рецепт успіху для громадської діяльності. Про це говорили під час «Майстерні громадської активності внутрішньо переміщених осіб» у суботу, 27 серпня, в Українському Народному Домі.

Мета заходу, що об'єднав учасників із Дніпропетровської, Донецької, Київської, Луганської, Миколаївської, Сумської, Харківської, Херсонської областей, представників місцевих громадських організацій, а також працівників органів місцевого самоврядування – підтримати активних мешканців зі статусом ВПО, ознайомити із соціальним підприємництвом у громадському секторі, допомогти у пошуку ідей, розповісти про шляхи реалізації ініціатив та надати практичні навики у цьому напрямі.

Ініціювали проведення майстерні Партнерство «Український Народний Дім у Чернівцях» в рамках діяльності Антикризового хабу спільно з громадською організацією «Фонд «Буковина інноваційна».

У першій частині заходу учасники знайомилися між собою, розказували про коло своїх інтересів та слухали виступи спікерів. Про соціальну політику Чернівців поінформувала Ольга Шевчук, перша заступниця директора департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради. У своєму виступі вона розповіла про роботу, яку здійснює департамент, виклики, з якими довелося зустрітися через повномасштабне вторгнення росії, напрями соціальної політики і підтримки ВПО на сьогодні.

Особистим досвідом з учасниками поділився Валерій Гармаш – голова громадської організації «Має сенс» із міста Слов'янськ. У громадський сектор Валерій прийшов із бізнесу, після початку війни він був змушений залишити рідне місто, однак продовжив свою діяльність і її результатом стало створення успішного медіахолдингу.

Ігор Баб'юк, координатор партнерства «УНД у Чернівцях» розповів присутнім про Український Народний Дім як осередок громадського руху в області, напрями діяльності організацій, досвід співпраці з громадами, а також про підтримку ініціатив на місцях та спільні проєкти.

У другій частині учасники напрацьовували спільні плани дій для активістів та активісток серед ВПО у Чернівцях і громадах області, шукали цікаві ідеї та розглядали шляхи їх реалізації.

Як зазначила Тетяна Мосін, керівниця проєктів ГО «Фонд «Буковина інноваційна» це лише перша майстерня із низки запланованих, тому робота буде продовжуватися надалі і матиме практичні результати.

ТЕТЯНА МОСІН,

керівниця проєктів громадської організації «Буковина інноваційна»

«БУКОВИНА ІННОВАЦІЙНА» З ПЕРШИХ ДНІВ ВІЙНИ ЗАЛУЧЕНА ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

«Фонд «Буковина інноваційна» активно здійснює свою діяльність з 2011 року. Її метою є налагодження тісної співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування, представниками бізнесу та громадськості задля розвитку та розширення їх спільного потенціалу, впровадження ноу-хау та інноваційних проектів сталого розвитку. Як змінилася діяльність ГО після подій лютого, розповідає Тетяна Мосін, керівниця проєктів.

Повномасштабний напад росії змусив нас звернути увагу і на інші напрями, зокрема на підтримку дорослих, а саме ВПО, які прибувають на територію області. З перших днів члени нашої організації залучені до волонтерської діяльності та надання гуманітарної допомоги.

Від початку війни команда проєктного відділу, яким я займаюсь, активно працює над Protection-напрямком. Так, зокрема, 16 березня створено 5 мобільних центрів соціально-побутових послуг для внутрішньо переміщених осіб та вразливих груп населення у Хотинській, Вижницькій, Новоселицькій, Сторожинецькій, Чернівецькій громадах. Закуплено та встановлено відповідне обладнання: пральні машини, машини для сушіння, облаштовано місця для розігріву їжі. Діяльність здійснювалась у рамках проекту «Термінова підтримка ЄС для громадянського суспільства», що впроваджується ICAP Єднання за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Загалом Чернівецька область прийняла понад 80000 вимушених переселенців. У вказаних громадах, сукупно на території закладів, якими опікується наша громадська організація спільно з партнерами, мешкає понад 20000 осіб.

З квітня 2022 року ми займаємось наданням соціально-психологічної допомоги дітям ВПО. За цей час ми провели 90 різних заходів, де цільовою аудиторією є і діти, і їхні батьки. Працювали і працюємо із 266 дітьми ВПО з Донецької, Харківської, Київської, Херсонської, Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Сумської, Чернігівської, Одеської, Житомирської областей. Організовуємо заняття із арт-терапії, ліплення, театрального мистецтва, STEM-заняття тощо з метою зниження рівня тривожності.

Крім цього з липня по серпень ми спільно з партнерами з Українського Народного Дому провели 8 інтеграційних заходів у громадах. Також у планах – обмін досвідом з організаціями в Чернівецькій та інших областях України, де знайшли притулок внутрішньо переміщені особи з дітьми, що безпосередньо постраждали від російсько-української війни.

Команда долучена також до тематики гуманітарної допомоги і знає проблеми та особливості потреб ВПО.

З 26 липня за підтримки ACTED реалізовуємо у Чернівцях проєкт «Надання допомоги з забезпечення ВПО комплексними обідами». Станом на 29 серпня ми уже забезпечили приготування та видачу 2883 обідів, охопили близько 200 унікальних бенефіціарів, якимиопікуємось щодня. Серед наших підопічних – одинокі мами, багатодітні сім'ї, люди з інвалідністю, люди похилого віку (пенсійного віку), представники меншин.

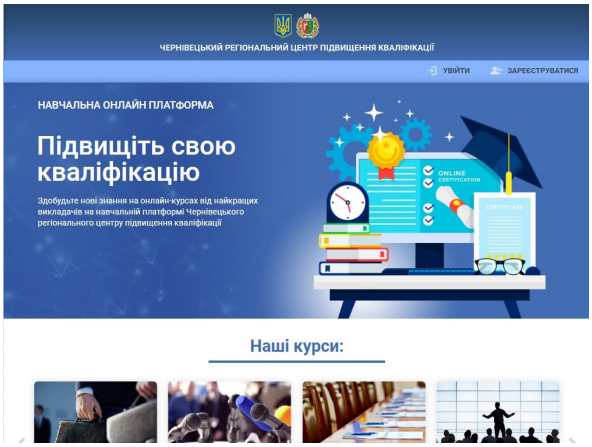

Фото зі сторінки https://www.facebook.com/bukinnovation та особистого архіву Тетяни Мосін

ПУБЛІЧНІ СЛУЖБОВЦІ ЗМОЖУТЬ НАВЧАТИСЯ В АСИНХРОННОМУ ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ ЗАВДЯКИ НОВІЙ ПЛАТФОРМІ

Чернівецький регіональний центр підвищення кваліфікації працює над реалізацією проєкту щодо підвищення рівня функціональної спроможності публічних службовців в умовах воєнного стану. В рамках проєкту передбачено створення платформи для асинхронного дистанційного навчання, яка міститиме відповідні тематичні навчальні програми та матеріали.

«Повномасштабне вторгнення російських військ на територію України докорінно змінило характер діяльності органів влади. Ситуація, що склалася, вимагає від державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування нових знань, вмінь та навичок», - зазначає Яна Мельничук, начальниця відділу моніторингу навчання та комунікацій Центру, яка керує проєктом. Водночас, додає вона, далеко не всі посадовці можуть підвищувати свою кваліфікацію навіть в онлайн-режимі, оскільки їх функціональні обов'язки в умовах воєнного стану потребують від них додаткових зусиль, зокрема і в позаробочий час.

Асинхронний режим дасть можливість державним службовцям посадовим особам місцевого самоврядування навчатися в будь-який зручний для них час, в повні мірі виконувати свої функціональні обов'язки та убезпечити себе від можливих загроз в період атак російського агресора.

За підтримки Фонду Ганса Зайделя в Україні Чернівецький регіональний центр підвищення кваліфікації реалізовує також новий освітній проєкт для посадових осіб місцевого самоврядування «Організація роботи органів місцевого самоврядування щодо захисту внутрішньо переміщених осіб, які постраждали від збройної агресії».

В рамках реалізації проєкту будуть організовані тематичні онлайн семінари з отримання знань щодо психології спілкування; правової підтримки; цивільного захисту та медичної допомоги; створення належних житлово-побутових умов; працевлаштування та перекваліфікації внутрішньо переміщених осіб. До проведення семінару будуть залучені викладачі вищих навчальних закладів, громадські діячі, фахівці центру зайнятості та практичний психолог.

Основна ідея проєкту полягає у набутті посадовцями органів місцевого самоврядування необхідних знань, вмінь, які вдосконалять їх функціональну спроможність щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб. Корисним буде і набутий Румунією досвід щодо підтримки біженців війни з України.